

Nyugatplusz

III. évfolyam 1. szám

ALAPÍTÓK: RAFFAI FERENC, SZABÓ ZOLTÁN ATTILA (FŐSZERKESZTŐ)
FŐVÉDNÖK: KAVICZKY ÁGNES, KONYÁRI JÁNOS • ARCULAT: KOVÁCS GÁBOR

újnyugat

IRODALMI KÖR

Barabás Szilvia: Prága, te édes! • Bolemant László: Éjtakarón, boldog égen • Novák Valentin: Suhanás
• Tépő Donát: A hús és a vér párája • Draskóczi Ágnes: Rév • Hegyi Botos Attila: Virágének •
Gágyor Péter: Álom / J. A. Nagyon fáj • Czeizel Endre: Kertész Imre – „kár az eredetemet kutatni,
nincsen...” • Filip Tamás: Mozdulatlanul várakozik • Petőcz András: A gyerek a szomszédból •
Molnár József: Legalább • Morkuszt Tamás: Tudattalanban • Őszi Róbert: Nem lehet elköszönni

„A tömegek világa csak mohó, de nem igényes.

Te maradj mértéktartó és igényes.”

(Márai Sándor)

FODOR ÁKOS
A tündér

sziklafalon át-
suhan és megbotlik egy
képzelt fűszálban

A Nyugatplusz
követhető a Facebookon!

HU ISSN 2064 2458

9 772064 245802

Ára: 950 Ft
15001

Legendák nyomában XII.

Féktelen kalandozás
a Karinthy-galaxisban
irodalmi szalon

2015. március 24., kedd 18h

Szöveg: Ujréti László
Zene: Dóka Attila
Sorozatszerkesztő,
művészeti vezető:
Szabó Zoltán Attila

Az Újnyugat Irodalmi Kör
és a József Attila Színház
közös sorozata

A sorozat következő előadásai:
április: In memoriam Weöres Sándor
május: Ottlik/Mándy

A sorozatban közreműködnek:
Blazsovszky Ákos, Dóka Attila,
Nemcsák Károly, Tóth Enikő,
Ujréti László, Zöld Csaba, Dúzsi Tamás

www.jozsefattilaszinhas.hu
www.facebook.com/jozsefattilaszinhas

József Attila Színház, 1134 Budapest, Váci út 63.
Jegypénztár, nyitva minden nap: 13:00-20:00 Tel: 06 1 270 75 14
Szervezés, nyitva: H-CS 10:00-18:00 P: 10:00-17:00 Tel: 06 1 320 58 77
ALLE Bevásárlóközpont jegyiroda, nyitva: K-P 14:00-20:00 SZ 12:00-20:00 V 12:00-19:00
Jászai Mari tér, Pavilon jegyiroda nyitva: H-V 10:00-18:00 Tel: 06 70 490 74 10

JÓZSEF ATTILA
SZÍNHÁZ

EZERJÓ 4

Zsemleóda (Kéringer Gábor)
Prága, te drága (Barabás Szilvia)
Éjtakarón, boldog égen – Petőfi nyomán (Bolemant László)
Pásztoróra (Hegyi Botos Attila)
Vonulás (Novák Valentin)

MESEBESZÉD 8

A hús és a vér párája (Tépy Donát)
Gyászfa nem bókol... (Szilágyi József)
nem fogom most felolvasni a tengert (Debreczeny György)
Éjszakai vendég (Barabás Szilvia)
Rév (Draskóczy Ágnes)
Virágének – Persephoné (Hegyi Botos Attila)

ÁRNY-JÁTÉK 14

folt (Horváth Gábor Miklós)
Oltsátok dühöm! (Molnár József)
Átok (Draskóczy Ágnes)
A gyerek a szomszédból (Petőcz András)
Tűrés-határ (Pásztor Attila)

NYUGAT PLUSZ ESSZÉ 17

Kertész Imre: „kár az eredetemet kutatni, nincsen...” (Czeizel Endre)

KILÁTÓ 23

Mozdulatlanul várakozik (Filip Tamás)

A bánat királysága (Angyal Gyula)
Pofonok (Deér György)
Álom (Gágyor Péter)
Nosztalgia (Csontos Márta)
Reménytánc (Morkuszt Tamás)

VADNYUGAT 26

Legalább (Molnár József)
Stúdió, felvétel (Szabó Zoltán Attila)
Talán minden... (Bíró József)
Várakozás a Nagyúrra (Petőcz András)
Tudattalanban (Morkuszt Tamás)
Szédület (Gágyor Péter)
Rubik-perverz (Komor Zoltán)
Aréna (Csontos Márta)

MANÉZS 32

Nem lehet elköszönni (Ószi Róbert)
Erdőben (Csepcsányi Éva)
Titkos koponyaház (Komor Zoltán)
Ilyenek voltunk...
Változó idők, Újnyugat, QR-jelenkor (Bolemant László)
megint el tetszettem késni – Karinthy-kollázs (Debreczeny György)

LÁTLELET 37

Veronika fél élete (Spangel Péter)
MOST FESZT: egyedi színek Tatabányán

Nyugatplusz 9.

Független szépirodalmi folyóirat

III. évfolyam 1. szám · 2015 Tavasz

Fővédnök: Konyári János

Kaviczy Ágnes

Alapító-főszerkesztő:

Szabó Zoltán Attila

Lapigazgató: Raffai Ferenc

Művészeti vezető: Kovács Gábor

Olvasószerkesztő: Spangel Péter

Grafika: Kisteleki Dóra

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Petőcz András (elnök),
Bolemant László, Kálloy Molnár Péter

Szerkesztőségi e-mail:

happycaroffice@gmail.com

*Külön köszönet Juhász Melindának,
Miske Emőnek és Gulyás Györgynek.*

Felelős kiadó: Major Bt

2083 Solymár, Major utca 29.

Kéziratot nem őrünk meg és nem küldünk vissza. A folyóiratban megjelentetett művek csak a szerző, illetve a kiadó írásbeli engedélyvel sokszorosíthatók. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerint tiltó nyilatkozatnak minősül.

Kapcsolat: raffai.f@gmail.com

Az Újnyugatos művészek fogadóórája:
minden hónap utolsó péntekén 16
órától a Hadik Kávéház újnyugatos
törzsszatalánál, az emeleten.

A Nyugat Ma első száma

2010. október 23-án jelent meg.

© Szabó Zoltán Attila

Az Újnyugat Irodalmi Kör bejegyzése:
2012. november 12.

Nyomdai munkák:

Tama Solutions Kft.

Terjesztés: Lapker Zrt.

1097 Budapest, Táblás u. 32.
Magyar Posta Zrt. Hírlap Igazgatóság
1089 Budapest, Orczy tér 1.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt.

Hírlap Igazgatóság,
Postacím: 1900 Budapest

Előfizethető az ország bármely postáján,
a hírlapot kézbesítőknél,
valamint megrendelhető e-mail-en:
hirlapelofizetes@posta.hu címen és
telefonon a 06-80/444-444 számon.

A lap előfizethető közvetlenül a kiadónál is.
nyugatplusz@majorbtt.hu

Kiemelt alternatív terjesztési pontok:
Alexandra-könyvesboltok, Írók Boltja,
NOA ékszerbolt.

A lap kapható a Lapker Zrt. és
a Magyar Posta hálózatában.
A címlista a 41. oldalon található.

**Előfizetéssel és terjesztéssel
kapcsolatos egyéb információ:**
raffai.f@gmail.com
HU ISSN 2064-2458

A **Nyugatplusz** következő száma
2015. május 27-én jelenik meg.

KÉRINGER GÁBOR

Zsemleóda

Barna burka reped
lágý, fehér virágnak,
áhitatfelhőben
illat-dzsinn szabadul.
Roppan a héj, nem
koppan az éhes szem sem.
Csendben ölbe pereg,
szép szivacsában
dús íze fészkel
morzsa-madárnak.

BARABÁS SZILVIA

Prága, te drága

A Károly híd lábánál várlak,
hol szem nélküli szentek könnye
duzzasztja a sekély medrű folyót,
és a Nap búcsúzóul vörösre csókolja
a hídvigyzó szobrok eltorzult arcát
a csillagtalan, kormos éj beállta előtt.
Léptünk nyomán fű illatú párat lehelnek
az egymáshoz simuló macskakövek,
az ezer torony mind vigyázban áll,
s a házak falára fekete gallérú, bő
kabátot varr Kaffka itt maradt ujjá.
Egy vonósnégyes kecses dalát
visszhangozza a vén Lőportorony,
én a földön talált, cipő koptatta,
sárga érmével jutalmazom őket.
Prága adta, Prága elvette!
Legyen áldott, minden szent neve,
és a táncos lábú hegedűs fiú,
kinek nyakára két vörös foltot mart
a kifacsart hangú hegedű tompora.

BOLYHOS
PÁLINKA

Minden cseppjében gyümölcs

Cigányecet pálinka
Vímecet pálinka
Isai Ökör ecet pálinka
Szilva pálinka
Füge pálinka

BOLEMANT LÁSZLÓ:

Éjtakarón, boldog égen

(Petőfi Sándor nyomán...)

Ím, lábra szedtem magam,
S útra kerekedek.
Nap nem tikkaszt,
Szívem kihúlt csillag,

Vihar se dúl bennem,
Szürke árnyék kerget,
Mert a ki szeretett,
Immár elfeledett.

Mi adhat lelket ma éjjel?
Az útra az eső tükröt terít
Ablakomon a sűrű cseppek
sebes ereikbe futnak szét.

Bámulok a Hold elé...
(A ki szeretett, immár elfeledett.)

De lábommal biz' rögvest
A kocsifékre lépek,
S az négy ökröt feszítve
Lassul és megáll.

Kísérteti e táj,
hantjai erősen harcolnak
a rontó idővel.

(A ki szeretett, mind elfeledett...)

Romos udvar dereng amott...
Az út végén vendégcsapat.

Betérek, a Csikorgóba',
szőke újbort, barna leányt
adjon Istenem a búra...

Ám szívem szorul, kedvem borul,
Mert nincs tulipán, nekem való...

Éjtakarón, boldog égen,
Jó csillaghoz szóltam régen,
Hulljon ide most elibém,
Ragyogjon a szívem helyén.

Ébresszen fel friss hajnalon,
Ringó tenger-hullámokon,
Játszó fényvel az orcáján,
Szeressen még az a leány!

HEGYI BOTOS ATTILA

Pásztoróra

Ezért.
Ezért az egyetlen éjszakáért
minden fényességemet.
Ahová leereszkeszhet,
ahol egymáshoz dörzsölheti
áramos szárnyait
az Est.
Az elakadt lélegzetekért,
mert virradatig tartják
egy odalett nap melegét.
A sűrű éj boráért,
a falakon lecsurgó
jázmin balzsamáért.
A fel- s ellobbannó szentjánosokért
a völgyiszurdok feketefenyőí felett.
Eltévedt árnyakért,
kiket összehoz a tűz.
Arcaikért,
hogy fölfénylenek.
Mindazokért,
akik jelen vannak,
akik megosztanak.
Akik életre keltenek
egy magával ragadó, igaz történetet.
Hát ezért. Ezért az éjszakáért.
Ahol a csillagok fényénél
olvasni lehet.

NOVÁK VALENTIN

Vonulás

(Semmi kis történet fotóról)

Cholnoky betegen vonszolta magát a macskaköveken. Kezében bőrönd, abban májmegnagyobbodása. Méltósággal túrta a meg nem értettséget, követte Prikk mennyei útját.

Ekkor betért a Részeg szabóhoz címzett korcsmába, ahol ott terebélyesedett a tekintély:

– Cholnoky, Cholnoky, nem lesz ez így jó, egyszer elfogy az erőd, s le kell tenned azt a bőröndöt.

– Kálmán bácsi, ne izéljen már velem annyit, valamikor pórul járhatik maga is, mert kitörik a pocakja alá eszkábált furik kereke, azt leül a potroha, aztán se té, se tova, se anekdoták, se semmi...

– Ejnye, Cholnoky, el vagy magadtól telve, pedig a gugyi kicsöppen a szád sarkán, te, málé.

– Csáth, már te is kezded? Tegnap a Desiré cseszegetett a Körúton, most meg te, a Népszínházban. Aztán meg Mikszáth bácsi is engem hergel. Ne dobáld el a túid, Géza, csak annyit mondhatok neked. Minap is lehajoltam itt, a Józsefvárosban, ha jól emlékszem, a Práter uccában, egy pakli elejtett fidibuszért, aztán megszúrtam az ujjam begyét. Rögtön rád gondoltam, Morpheusz!

– Nagyon pikírt vagy mostanában. Visszább az agarakkal!

– Már Lovik is rám szállt a kertelő kutyáival. Neki mi nem tetszik? Jó lettem volna főhősnek a Leányvári boszorkányban, nem-e? Mi nem tetszik neki is? Mi nem? Hé, Józsi, Jenő, megvársz? Még ma nem teszem le a bőröndöt, de egyre nehezebb. Mennem kell, mennem, korcs máról korcs holnapra, s így tovább, de nem tehetem le...

– Lacikám, te itt? A Létrom utcában csengettelek, de aztán a házmester útba igazított az összes josefstadi sörcsarnok és bodega felé, hogyaszongya – nem látott már otthon vagy egy hete, pedig megtollasodik a kapupénzből, amit tőled beszedsz, kúdjem má' – toldotta meg a szót... Gyere, igyál meg velem egy csövecskét.

– Én csövecskét csak a jezsuitákkal szemben, a Blum pálinkamérőjében iszom. Olyan kóser szilvája van, hogy a Paradicsomot látni tőle. Múltkor is ott vártuk ki a reggelt Gulácsyval, másnap kezdte festeni az Ópiumszívó álmát.

– Akkor menjünk oda, kaptam némi honort. Gondoltam, felkeresem Krúdyt, de az felszívódott a Tabánban... Itt-ott látták összeállni, más söntésekben elmállani, de reménytelen. Felszívódott egy regényében. Igaz, ha vele innék, a világ összes honora sem lenne elég.

Ekkor nagy, ég alatti gezéreszre lettek figyelmesek a Részeg szabóban tébláboló szellemi bóklászók. A Teleki felől jött a haddelhadd! Még Mikszáth is megmoccan. Talicskáját maga előtt tolva zötytyent ki a Népszínház uccára. A grádicson huppanó, rugalmatlan kerék, visszacsapva, felütötte a pocakját, mire egy palócosat káromlott. De nem volt idő önsajnálatra, mert a téma, ím, az uccán hevert.

Előttük, üzött vadként, zihált egy kan. Aztán megremegtek lábai, s maga alá roskadt. Ekkor értek oda a temetői segédek a Fiumei úti funeráliából, meg két hastalan, ettől függetlenül hasztalan rendőrkapó, és három agárléptű csendőr. (Hogy Cholnoky megint nyugtalanodjék egy sort az agarak, s a loviki malícia miatt.)

Megvagy. Csapott oda a milícia a kiterült pörköltnek valóhoz.

– A Zrínyi utcától kergetjük ezt a dögöt. Szemtanúk szerint úszva jött a Vizafogó felől. Képzeld, végighajtottuk a Franzstadton, aztán a Fűvészkert melletti uccák zezzugain. Végül a nyomorult berohant a sírkertbe, és kitérta legnagyobbjaink csontjait. De most már megvan. Pecsénye lesz belőle – hadarta zihálva a szószátyárabb darutollas.

– Ah, ne reménykedj, be kell szolgáltatni a városházán. Perre kell vinni a vadulást, amit ez véghezvitt. Felelnie kell tetteiért.

– Máglya helyett nyársat, végső tisztességet a kannak! – lépett elő Józsi Jenő, nyúlpaprikást törölgetve szája szögletéről. Én, mint az állatok nagy barátja, megveszem ezt a vadkant a mai

napi honoráriumomból, s meghívom barátaimat egy lucullusi lakomára.

– Azt nem lehet! – harciaskodott most már egy rendőrkapó is. – Be kell szolgáltatni, ennek itten súlya van, kérem, a tényállásban. Dunában úszkálás, temetői rongálás, rendőrök kifárasztása...

– No, ácsi, kedves fiam! Nemrég voltam Tiszáéknál, megnevettettem a geszti urakat, apát és fiát is. Tisza Kálmán fulladozva kacagta: ennyi anekdotát még nem hallott egyvégtében. Na, már most, édes öcsém, akkor Tisza Kálmán felajánlotta, kérjek tőle bármit, ami megtetszik nekem széles e Nagy-Magyarországon, s ha jogában áll azt nekem adni, akkor megteszi. Nem jutott eszembe semmi, mert én inkább ajándékaimat szórtam itten széjjel, ezen a kincses ugaron, nem voltam szokva az oktalan kapáshoz. De adott egy passzust, itt van e, melyben ígérete valóságtartalmáról nyerhet bizonyosságot az úr. Nézze, Tisza István is aláírta, márpedig ő ma magyarhon miniszterelnöke... Hm, uraim...

– Ebben tényleg az öreg kegyelmes meg a fia, már elnézést, szignója és billikoma látszik. A szöveg is egybevág azzal, amit ez az úr mond – hebegte a fiatalabbik rendőr.

– Sigillum, te, félművelt – vágott oda a társa. – Akkor most mi legyen?

– Vegyenek fel jegyzőkönyvet, addig mi, itten, a Rézség szabóban lakozunk. Megadom aztán a címem, mellékelik a passzust is, s hagyják, hogy eltalicskázzuk a kant.

Késő délután lett, mire megnyugodhatott a bürokrácia, és elkotródtak a hatóságok. A sírkerti gyászhuszárok segítettek a nyúldongájú költő-író hadnak felpakolni a vadkant a mikszáthi pocak alól vételezett furikra. Minden-

ki Kálmán bácsit leste, miképp boldogul kerék nélkül. Fújtatva, de megindult, néha Józsi Jenőt, néha Csáthot rogyasztotta meg egy atyai belekarolással. Komótosan dőcögött a menet.

Az utcagyerekek csúfolódva ugrálták körbe a vadkantólakat. Csikkekkal dobálták a megboldogult állatot.

Közben csatlakozott hozzájuk Desiré is, aki háttal érkezett a körút felől, s már csak akkor vette észre őket, amikor mögéjük ért. Ekkor azonban nyomban megfordult, hogy háttal lépdelve csatlakozhasson hozzájuk. Cholnoky valamit dünyögött az orra alatt, s lemaradt kissé. Böröndjén nagyot lódítottak néha a kölkök. Ilyen alkalmakkor László fájdalmasan felszisszent. Józsi Jenő arról értekezett a fújtató Mikszáthtal, hogyan lenne érdemes nekiveselkedni a vadkanpörkölt elkészítéséhez, s azon morfondírozott, az illat még a legmélyebb, földbe vájt zugkocsmából is elővárásolja majd Krúdyt. Csáth azon tűnődött magában, mikor evett utoljára tisztességes ételt, és a zsebében kotorászott a kora esti adag után. Ekkor érte őket utol a rükvercbe feledkezett Desiré. Cholnoky szisszent, Csáth szúrt, Mikszáth rápöfönt, Desiré rímelt, Józsi Jenő pedig slampos ugrásokkal emelgette a vadkanal telt talicskát, míg a kan édesdeden álmodta ciklikus

MISKE EMŐ: Atlantisz

történelmünk földszagú emlékeit. Zrínyinél mindig horkantva egyet.

A megbarnult fotón, Kauczki Izidor fotóműves, hosszú expozíciójú képén, az ucca közepén csak fehér pamacsok látszanak, mintha valamikor, ottan, igen ottan, a kompozíció közepterében, kérem, egy vadkant toló írócsapat vonult volna az örök fényesség felé...

TÉPŐ DONÁT

A hús és a vér párája

Aztán márciusban elkezdett megváltozni a táj. A harmincméteres erdeifenyők csúcspontjain megjelentek a sziporkázó napsugarak, a szemben lévő lakkozott hegyoldalon délutánonként újabb és újabb foltokat hagyott maga után a komótosan érkező ébredés, és tudtuk, hogy nem-sokára olivazöld bimbókat vetnek majd a fák.

Mindig azzal ébresztettél, hogy megcsiklandoztad az államot, aztán belecsókoltál a fülembé úgy, ahogy csak te tudsz, majd felnyíló szemembe néztél. Te voltál az első, akit megláttam reggel, és veled feküdtem minden este, akkor is, mikor nem voltál.

Azokban a hetekben nehezen múltak az órák és néha a percek is.

Számolgattunk vissza, mint két eszement ténédzser, kerregve néztük a postafiókunkat, és lopva örültünk egymásnak a záporban, ami minden oldalról körülvevett minket.

Aztán eljöttek a napok, a mi napjaink, amikor már kora reggel vérszemet kaptunk, tudván, hogy néhány óra múlva találkozunk az éjszakában. És az éjszaka a miénk volt.

Ismeretlen bérházak e célra kialakított szobáskái, üres hűtőszekrények, a kád szélére kikészített tusfürdők.

Haraptunk, téptünk és öleltünk.

Orgazmus-pöttyökkel tarkított puha takarónkon átsütött a tompaezüst holdfény; előre gyászoltuk az együtt el nem töltött időt.

Mert ezután ismét a szűkös hetek következtek. És mire teljesen beléd szerettem – egyszer csak eltűntél.

Apránként szakadt szét bennem a remény, lassan bandukolva lefelé szívem napbarnított oldalán, a hús és a vér párája remegve kocsonyásodott meg csontjaimon.

Csonk maradtam, üres tekintet.

Szikrázó pillantásodat lestem mindenhol, mindenkiiben.

A város összes rejtett zugában kerestelek már, zaklatottságom légörvénné kuporodott a hasamban, mire azon a napon végre megláttalak a vasútállomáson.

Valami irdatlan zúgással a fejemben, mellkasom roppant dübörgéssel valahogy feljutottam

arra a vonatra utánad, ami aztán idáig húzott minket. Más nem számít. Meg kellett történnie.

Aztán már csak ezekre a hegyekre emlékszem.

Nem tudom, mennyi idő telt el, te biztosan számon tartod.

Mindig is jó voltál ebben.

Megjegyeztél minden apró részletet, már az első napokban, amikor idekerültünk. Egyből elrejtetted az egyetlen csomagodat, amit magaddal hoztál, benne az eladásra váró jutalomfalatkákkal. Azt tervezted, majd abból elleszünk egy darabig. Időnként lementél a faluba bevásárolni, én meg az ablakból néztem, ahogy sétálsz a bekötőúton lefelé.

Márciusban változni kezdett a táj. A harmincméteres erdeifenyők csúcspontjain megjelentek a sziporkázó napsugarak, mi meg a ház teraszáról néztük, ahogy a szemben lévő lakkozott hegyoldalon délutánonként újabb és újabb foltokat hagy maga után a komótosan érkező ébredés.

Nem ismertük a folytatást, a pillanatnak éltünk.

Soha nem voltam még egyszer olyan boldog, mint akkor.

Napközben elmélyülve rajzoltál munkafüzetbe, a kandallóban ropogtak a vaskos farönkök, én meg közben németre fordítgattam az írásaimat, hátha pénzzé tehetem őket idekint. A bécsi kiadó ugyan nem sokat fizetett értük, de minden egyes novellámmal újabb hetekre volt biztosítva hegyekbe zárt boldogságunk.

Kora esténként együtt főzőcskéztünk az ébenfa bútorokkal bélelt konyhában, ahonnan fenséges kilátás nyílt a közeli lankákra. Morgós techno-t hallgattunk, ami sehogyan sem illett a festői környezethez, de valamiképp mégis keretet adott túláradó lebegésünknek, amit egymás közelében éreztünk. Ez a megfoghatatlan erő hálózta be kapcsolatunkat már az elejétől kezdve. Hamar eljutottunk oda, hogy már nem kellett kérdeznünk egymástól, mert egy pillantásból vagy egy halk sóhajból azonnal tudtuk, mit akar a másik. Tipikus, meseszerű állapot volt ez, olyan, amelyben egyikünk sem hitt

soha, mert azt gondoltuk, ilyesmi csak a közep-szerű amerikai filmekben létezik.

A vacsorák végeztével általában te hajlítotad meg az első cigit, ami után sokáig feküdtünk egymás mellett, kibeszélve magunkból minden sarat, amit megelőző életünk hordott össze. Szemedben nyugtalanság sakkozott, én meg próbáltam beléd önteni mindazt, ami szívemből túlcordult, így hát összebújva, egymás kiégett lelkét magunkhoz szorítva aludtunk el. Álmainkat aranyporral hintettük be, míg felettünk a sűrű kékség erőre nem kapott.

Nem bírtam kivárni, míg eljön az igazi nyár, ezen a vidéken ez egyébként is mást jelent. A hó még az utolsó álarcait rázta le magáról, amikor én már április végén fejest ugrottam a hátsó kertben lévő külső medencébe. Nagyon aggódtál, hogy meg ne fázzak. Aggódtál mindenért, ami én voltam. Valószínűleg ölni is képes lettem volna érted, a kiképzés, ami az évek során rám rakódott, legalábbis felkészített rá.

De sokáig nem jöttek értünk.

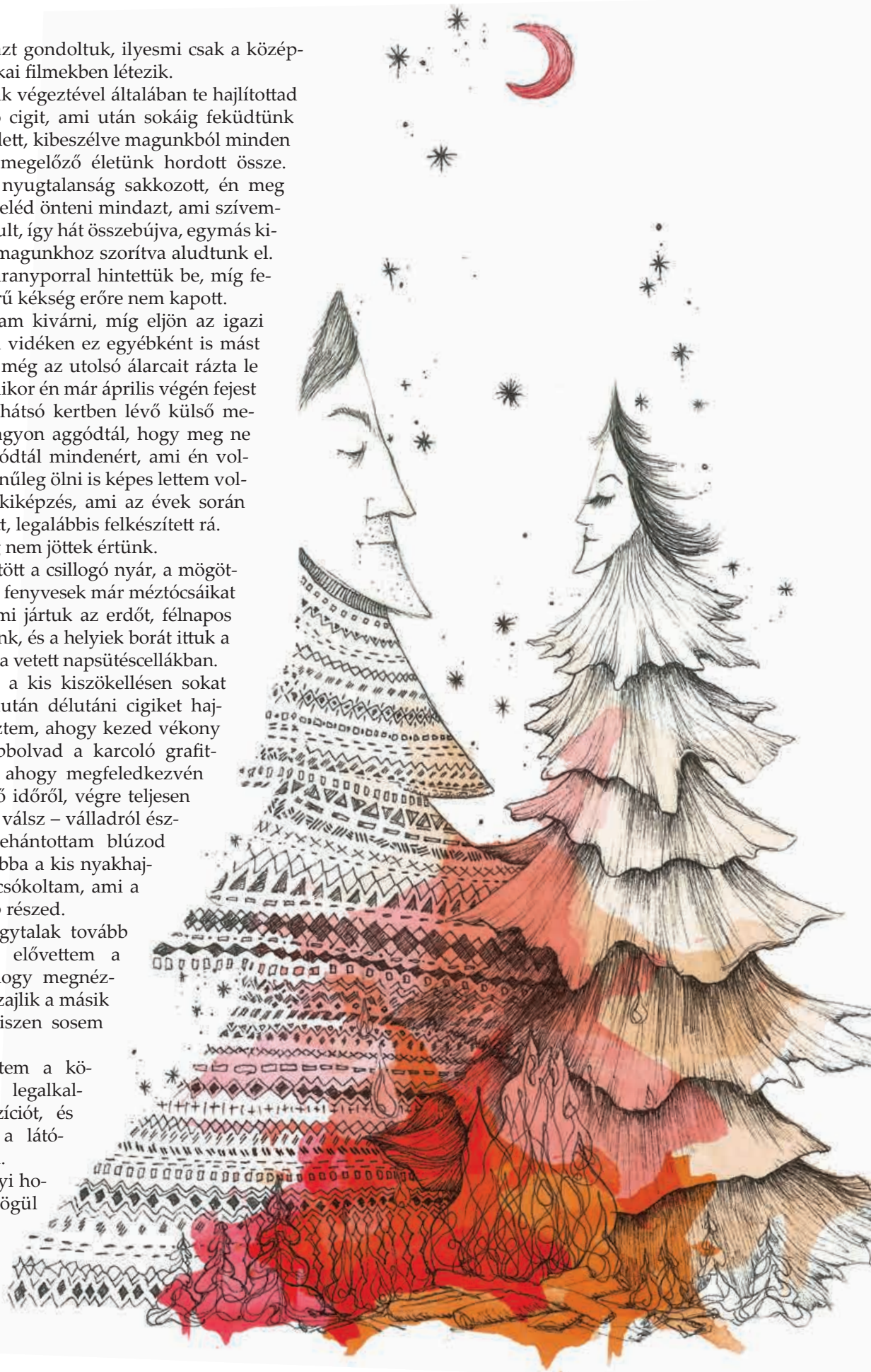
Beköszöntött a csillogó nyár, a mögöttünk örökös fenyvesek már méztócsáikat izzadták, s mi jártuk az erdőt, félnapos sétákat tettünk, és a helyiek borát ittuk a hegy oldalára vetett napsütéscellákban.

Ott, azon a kis kiszökellésen sokat rajzoltál, miután délutáni cigiket hajtottunk. Néztam, ahogy kezded vékony fonala továbbolvad a karcoló grafit-tömbökben, ahogy megfélekedzvé a nem létező időről, végre teljesen önmagaddá válsz – válladról észrevétlenül lehántottam blúzod pántját, és abba a kis nyakhatlali üregbe csókoltam, ami a legfinomabb részed.

Aztán hagytalak tovább rajzolni, és elővettem a távcsövet, hogy megnézhessem, mi zajlik a másik oldalon – hiszen sosem lehet tudni.

Megkerestem a közelben lévő legalkalmasabb pozíciót, és belenéztem a látószögcsóvába.

A cseppnyi homályzóna mögül

lassanként feltárultak a városok falai, az egyformára kerekített házak, az okkervörös cseréptetők. Egységnyi épületek, egységnyi emberekkel – egykori világunk, amelyből kiteptük magunkat.

A figurák sétálgattak az utcán, biciklihalomokkal ostromolták a hidakat, mutatványoztak a téren, piknikeztek a parkokban, és ropant fontos telefonokat intéztek a belvárosi kávézókbán.

Úgy tűnt, mintha minden normális lenne.

De mi már tudtuk, hogy ennek a szónak nincsen jelentősége.

Odakint vadak uralkodnak, és rúnákat rögzítenek köréd, amelyekkel megmutatják, hol a helyed. A férfiak kihasználják a nőket, a nők kihasználják a férfiakat, a gyerek a szülőt, az öreg a fiatal, itt mindenki használ valakit.

Az örület már a sarkon neszezik, amikor reggel bemondják a híreket, és megpróbálod felfogni, hogy mi megy körülötted. Az arcokon ezeréves kínok foszladoznak, a táskák alján előre gyártott hazugságok lapulnak, a sarkon erőszakkapszulák nyílnak, és a mérőszerelevények szívtelenséget szállítanak a sínek huzalán. A mindennapokba beszűrődő álnokság mögött habzó szájjal tombol a nagyravágyás és a hatalommámor. A fejlődésnél csak az önzés gyorsabb, utolér mindenkit, még ha csak egy bogáncs is vagy a rendszer talpában.

De mi nem akartunk senkik sem lenni.

A birodalmak nélkülünk is felépülnek vagy összeomlanak, az emberek majd tovább keresik a szavakat, amelyeket nem mernek kimondani. Állnak egymással szemben, de nem látnak semmit, így hát tovább rejtegetik tükreiket.

Ebből a körből nehéz kiszabadulni, és ha mégis sikerül, bármikor felszakadhat a magunk köré húzott szívárványhártya.

Én is csak egyszer hibáztam.

Azon az őszen az élősködők új terveket ötöltek korgó roncspusztáik felett, figyelmem pedig rozsdásodni kezdett a véget nem érő kémiai vegyhatásnak köszönhetően, amit szívem lüktetése idézett elő. Könnyen követhető nyomot hagytam elektromos jelsztrádáik útvesztőjében, így bár nem tudtuk, de napjaink meg voltak számlálva.

Tudom, hogy megvan még a fejedben az a kép, ott, a mólón.

Akkor kezdtünk el messzebbre is kijárni.

Az a tó a semmiből tűnt elő a domb mögött, és mi megilletődve szívtuk be szépségét. Olyan volt, mint egy ott felejtett tintapaca a hegy gúlái között, és valahogy rögtön éreztem, hogy túl nyugodt minden. De a jelek, amelyeket kapunk, semmit sem érnek, ha nem tudjuk beilleszteni őket a megfelelő helyre.

A táj különös csendben billegett előttünk. Az árnyékaink mentén végigsétáltunk a rekeszes mólódeszkákon, és letelepedtünk a végében. Levetted a cipődet, talpad alatt keskeny rések nyíltak a higanyszürke vízfelületen, rám néztél oldalról, én meg rád. Ott, abban a megkoronázott pillanatban, egy pontban összesűrűsödve állt össze minden, amit az elmúlt évben véghezvittünk, és nem volt már szükségem semmi másra az élettől.

Az utolsó percek voltak ezek, mielőtt ismét minden összeomlott.

Amikor megláttad a közeli szederbokrok mögül felbukkanó alakokat, arcod sápadt-pirosra vált, szemedben földöntúli riadalom gyúlt. Én egy pillanattal hamarabb eszméltem tén, s mire elengedted a kezem, már tudtam, hogy legjobb esetben is hónapok fognak eltelni nélküled, és csak akkor maradhatok életben, ha üldözőink szikrányi reményt hagynak nekem, hogy valaha még lássalak.

Méltóságteljesen felálltunk, mint két rendíthetetlen hős a veszett csata után, várva a ránk szabott, végtelenbe nyúló büntetést. Szívem alatt pancsolni kezdett a verejték, még egyszer, utoljára, megszorítottam hát a kezedet, és némán hagytam, hogy elválasszanak tőled.

Te sem szóltál semmit, csak az erdei ösvényről visszadobott végső pillantásod maradt meg nekem, mialatt elhurcoltak – egyetlen másodperc, amelyet azóta magamnál hordok, bárholva is vetődöm.

Ma, annyi gyötrelmes év után végre megtudtam, hogy hol rejtegetnek.

Ha még ott vagy, ahová vittek, én elmegyek érte.

Amennyiben ezt a levelet kézhez kapod, az azt jelenti, hogy szövetségeseim sikerrel jártak, és már úton vagyok feléd.

Készülj fel.

Ismét bujkálnunk kell majd.

Tudom, hogy nem bánod.

Tudom, hogy mellkasod mögé jól eldugva ott vagyok még benned: kotord elő, fényesítsd ki, mert rohanok érte.

SZILÁGYI JÓZSEF

Gyászfa nem bókol...

Szindbád és társai emlékének

Már nem szállong pipafüst a zöld fényű ablak mögött, nem hallani a fel-alá sétáló csizma iparkodó ropogását, sem a deszkapadló vénséges nyikorgását. A ház körül nem ólálkodik a kisváros egyetlen ábrándos szépasszonya sem, hajában nem igazgatja bársony pántlikáját, keblén nem vonja össze hímzett kendőjét az alkony hűvösében.

Gyászfa nem bókol galyával, mákvirág szirmát nem ejti, nem riadnak elülő csízek a cserjésből, valamely féltékeny férj borszagú kurjongatására, a szomszéd gazda csatakos kutyája sem csahol az alkonyatba fűrén suhanó homokfutók után. A atikusné illatos kesztyűje nem akad fenn a rózsasövény tüskéi közt, hogy a hajnali boglyából kikászálódó, lepcsés szájú csőz csapjon le rá, s a korcsmában mutogassa a rebellis tanerő huncutságának bizonyítékát.

Csak a füst vetül a kéményből a halovány égre, mint egy halott árnya a selyem koporsóbélésre. Odabent van-e Szendefy Kornél, a tanító, hogy ma is bórsav kísérleteit végezze, zöld lánggra lobbantva égőjét, bürettából akkurátusan petyegtetve a vegyfolyadékot, értőn hajlongva lombikok, tölcsérek, tégelyek között?

A lombok azt susogják, a néma madarak azt tátogják, nem pislákol többé a bórsav zöldes fénye a kíváncsi ablak mögött. Nem kutatják már az eresz alól asszonykatekintetek, mint túri fel ingujját Kornél, izgatottan várva a kísérlet kimenetelét.

Ki oltotta ki a tudós gavallér életét, ki töltötte titkon a mérget gőzölgő kéksavat az elszántan kutatott bórsavba, hogy amint a parókián elfogyasztott estebéd után újra áttetsző görebekben hevíti a porciót, a fortyogó elegyből cián gomolyogjon fel, és a gőz egy minutum alatt földre terítse az ifjú tudóst, nem menthetve már a kemence sutban magát is örök álomba fészkelő macskája életét?

Líceumi pajtása, Bakó Samu chemikus irigysége némította el a rámás csizma ropo-

gását a deszkapadlaton? Valamely ábrándos szépasszony szentimentális epekedése lobbantotta lánggra a féltékenység hisztériáját, s vont a felőle a hímes kendők alatt pihegő kebleket? A patikus ármányos pénze bujtott-e fel egy kóbor útonállót a méregnek az üvegcsébe vegyítésére, hogy még a poszták is messze kerüljék a tollászkodó gallyakat? Talán az álszent szakácsné, a hipokrita presbiter vagy a szemforgató vénkisasszonyok mérgei bénítják a felé igyekvő homokfutók gurulását? Parázna özvegyasszonyok, szökött cselédek, kasszírnők és afféle úri dármák áskálódtak ellene, megtagadván közben önnön kéjsóvár lelküket. Vagy mégis az irigy erdőkerülő, a jószágigazgató, netalán a féltékeny iskolaigazgató, a kántor, az alispán – egytől egyig a patikusné búbjának ígézettjei –, vagy maga a paróchus keze munkált e szörnyűség mögött? Tán Juliska, a líceumi idők édes emléke térült erre titokban, hogy örökre elvegye, amit a hajdani csókok méze óta a magáénak vél? Kihuny a bórsav fénye, csak a szemekből parázslék csillapíthatatlanul a féltékenység tüze.

Maga a városkapitány érkezett a tanítói lakhely átvizslatására. Pedrett bajszával a szegletekbe szimatolt, a lombikokat, retortákat fűrészte. Önkezűséget állapított meg. Inspekció lezárva, punktum! Ejnye, no, hát kinek a szemében bújt meg legádázabban a zöld szörnyeteg?!

...meg kell majd őket egyenként idézni, megidézni még élőket és már holtakat. Idecsalogatni az árnyaikat, elsüppedt lábnyomaikat, a pincéből kongó hangjukat, testetlen alakjukat az asztal köré ültetni, és árnyjátékot játszani velük... A galambok akkor is ugyanúgy bukfenceznek majd az udvarház felett, mint régen múlt ifjúkorok, májusi szerelmek emléke, s a kutakodó tekintet számra mi marad még? Aggok, árnyak, egy megfáradt gyászmenet, mint amikor mennyasszonyt kísérnek koporsóban a sírjához...

DEBRECZENY GYÖRGY

nem fogom most felolvasni a tengert

kollázs*

tejfehér reggeli ködben
először indultam el
nem látni meg végre a tengert
nem tudtam ki adott a fákra
szürke viharkabátot
de az a költemény amit
nem fogok felolvasni
épp most nem jelent meg
nem is volt időm megírni
mivel rengeteg volt a dolgom
és a szemüvegemet sem találtam

így aztán elég könnyű volt
nem látni meg a tengert
volt hangja levegője fuwallata
ő maga mégsem volt sehol
először indultam el nem meglátni őt
és nem fogom most felolvasni
azt a meg nem írt költeményt
szemüveg nélkül nem láttam a fákat
sem a tengert
ő nem látott meg engem
vagy én nem láttam meg őt?

nem fogom most felolvasni a tengert
mert még nem készült el
a róla szóló költemény
és ő maga sem volt éppen sehol
én elindultam nem meglátni őt
megtéve minden tőlem telhetőt
és éppen most nem írtam meg
mert nem volt rá időm
így aztán nem is adtam rá
a tejfehér viharkabátot

boldoguljon most már egyedül

BARABÁS SZILVIA

Éjszakai vendég

Oly csendes a bennem lakó Isten,
papucsban jár, van kedvenc pohara,
még sohasem találkoztam vele,
lefekvés után érkezik haza.

Hallom, mikor odébb tol egy széket,
vizet forral, majd a polcon kutat.
Ő is fülel, várja, hogy csengessek,
mégis félek, hogy majd ajtót mutat.

Talán csak pár közös program kéne,
elmélyülhetne ez a kapcsolat,
ha egy csésze, forró tea mellett
cserélnénk némán gondolatokat.

Hatalmas kezével betakarna,
fejem a vállán, ő puha párna.
Hajnalig ülnék így, egymás mellett,
az elveszett és ki megtalálta.

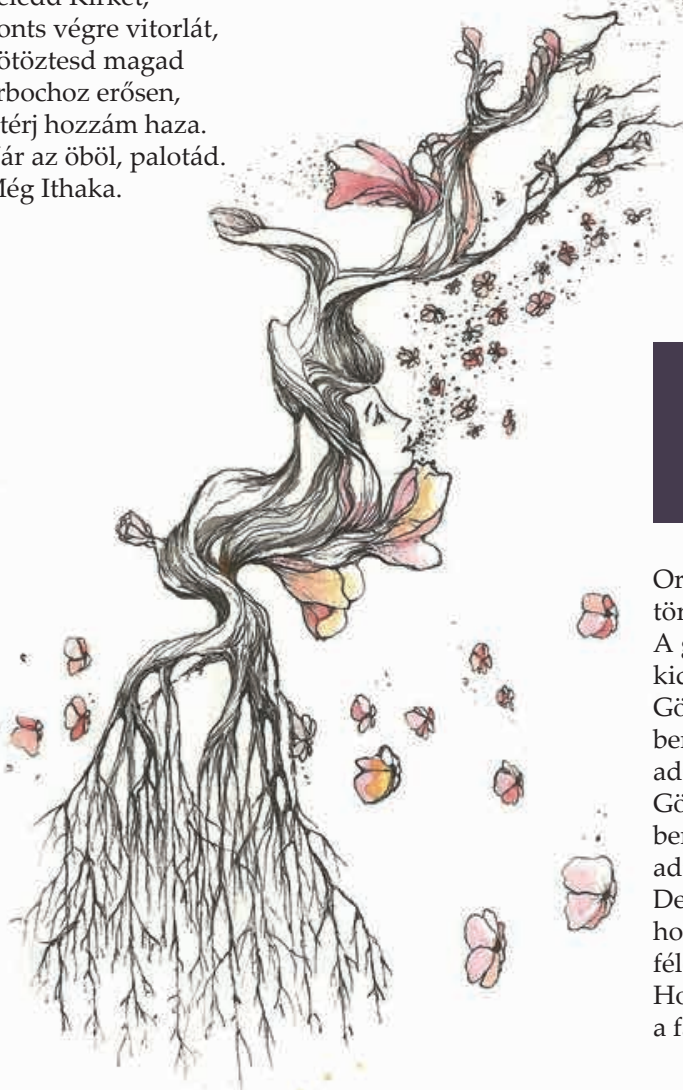
* *Birtalan Ferenc Fekete divatkabát, és Nadas Péter*

Világló részletek című írása motívumainak felhasználásával

DRASKÓCZI ÁGNES

Rév

Ott várlak majd,
a parton,
ahol napról napra,
évről évre lestem
jöttödet.
Türelmem stabil,
mint nászi ágyunk
lábából a földbe futó gyökér.
Ne riasszon kérők hada
– eszükön túljárok én –,
hisz szőttesem újra,
s újra lebomlik;
követelő vágyuk
hozzám fel nem ér.
Feledd Kirkét,
bonts végre vitorlát,
kötöztesd magad
árbochoz erősen,
s térj hozzám haza.
Vár az öböl, palotád.
Még Ithaka.

HEGYI BOTOS ATTILA
Virágének
(Persephoné)

Orpheusz fájának
törékeny virága voltam.
A gyökerekből a fájdalmat
kidaloltam.
Görccsé lehettél volna
bennem Anyám:
adtad-eladtad életem.
Görccsé lehettél volna
bennem Férfi:
adtad-eladtad életem.
De legyen elég –
hogy szépségemmel
félelmek görcse voltam.
Hogy gyökereitekből
a fájdalmat kidaloltam.

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS

folt

angyalruhába öltözött medvebocsok álltak fenyőággal azon az abroszon aminek kivehetetlen foltja mindig nagy fejtörést okozott a családfőnek mikor melyik tállal tányérral pohárral tüntesse el szépen mintha ott se volna

a foltos abrosz lecserélhetetlen volt karácsony egy évben egyszer van a három gyerekre pedig folyamatosan akadt vásárolni való ami a családi költségvetésbe nem volt betervezve még az ünnepi abroszon maradt hát a folt

a legkisebb fiúnak ez a foltos rongy jelentette a karácsonyt az ünnepi vacsorát a rokonság látogatását a csillagszórós dalolás szép estéket ami most a lomtanítóok számára kitett hagyaték romjait takarta el

akik annál az asztalnál vacsoráztak mind meghaltak már milyen jelentéktelen kérdés hogy tudtak-e az abrosz foltjáról vagy sem az őszes úr mégis szemérmesen mintha csak az apjának segített volna ráhajtotta a foltra az abrosz sarkát

DRASKÓCZI ÁGNES

Átok

Nyúzzatok csak.
Csontozzatok,
vesézzetek.
Könyörtelen
szemetekben
csillanjon hát
híg élvezet,
szadista fény.
Nem ítélek
benneteket.
De kívánom,
ha meghaltok,
hagyjon el majd
minden remény.

MOLNÁR JÓZSEF

Oltsátok dühöm!

Álmom lovon tart,
fogságától szenvedek.
Gúzsba kötötten verset írok.
Hajózom a nyíló tengert.
Viharokba fúlok.
Hatalom-madárként menekülök.
Egy apró fa óriás
árnyéka alatt ülök.
Beszélgetek a szavakkal.
Delejes harangokat hallok.
Süketen, némán per-beszélek.
Fázom.
Magammal takarózom.
Szomjazom.
Látomások jönnek:
„Oltsátok dühöm!”
Felbosszantanak kedvességükkel.
Elterülök a végtelen szárnya alatt.
Félénken elnézést kérek.
Megadják magukat a titkok.
Az elmosódó szelek énekét hallom.
Kések alatt fekszem.
Jól eső kínok kövesednek.
Sárkányok üvöltenek tűz nélkül.
Egy tollpihe vág pofon.
Csókok emléke hó-ízű arcomon...

Felszáradok,
de addig még
könnyelmű zivatar vagyok.
Szétszakadó napban hízik.
Vöröset s iszaposat mondok.
Elindulok.

Árny-játék

PETŐCZ ANDRÁS

A gyerek, a szomszédból

A gyerek, a szomszédból, váratlanul.
Váratlanul Afganisztánba költözött.
Vitte a gyerek a családját.
Vitte a gyerek a szomszédból.

Szimpatikus volt, csendes.
Békés volt nagyon a gyerek.
Itt lakott, a folyosón balra.
Igazán egy rossz szót, de igazán.

Köszönt mindig, nagyon rendesen.
Mondom, barátságos volt az a gyerek.
Az a gyerek, ott, azon a képen.
Ott van az újságban, benne.

Volt, persze, neki is, három.
A gyerekek a szomszédból.
Imádta őket, de tényleg.
A nejét is, mondhatom, nagyon.

Vitte a feleségét meg a három gyerekét.
Afganisztán messzire van, mondják.
Magas hegyek vannak, arrafelé.
Mondják, nagy ott a nyomor.

Aztán, úgy hallom, onnan is tovább.
Szíriába utazott, meg Irakba is.
Mondják, hogy fontos a képzés.
Ő képezte is magát, rendesen.

Csendes, kicsit zárkózott gyerek volt.
Nem, a családjáról semmit sem tudok.
Szegény kicsi árvák, most, hogy az apjuk.
Békés egy gyerek volt, higygen nekem.

Fotó: Bolemant László

**JÓZSEF ATTILA
SZÍNHÁZ**

Görgey Gábor
Komámasszony, hol a stukker?
vígjáték

RÉKASI KÁROLY - UJRÉTI LÁSZLÓ - SZEREDNYEY BÉLA
FILA BALÁZS - NEMCSÁK KÁROLY

RENDEZŐ: HUSZTI PÉTER

BUDAPEST **szinhaz.hu** **PORT.hu**

www.jozsefattilaszhaz.hu

PÁSZTOR ATTILA

Tűrés-határ

Front mögött tereltek össze, s hajtottak ki oszlopokban,
talpunkon a „Los, los!” helyett „Davaj, bízstro!” lett a szólam.

„Két hét munka? Jóvátétel!... Becsület!” – ez küldetésünk,
mondták, s el se hittük volna, hány holt hűlt szemébe nézünk.

Férfiak, nők. Külön vagon. Arasznyi, de volt latrina.
Egy hét se telt, s a halálnak köztünk kellett koplálnia.

Vizet vödörből ihattunk, fekete csont lett a kenyér,
örültünk, amíg rághattuk tegnapunk a rongy holnapér’.

Megesett, váltónk befagyott, s óra telt, míg felengedett,
langyos gyökér-teát hoztak csimbókhajú félemberek.

Hazatérő vágyálmaink’ ordas tajga törte ketté,
gyöngék testét ha kidobták, ők meredtek föl keresztté.

Tábor? Barakk. Deszkapriccsen derékalj – papír, túlevél...
Reményed, ha köddé válna, ily sorsért, mondd, hogy’ küzdenél?

Volt, ki bányamélyre került hasmánt fejteni a szenet,
másnak vörös-fenyves jutott – nem fejfa, ha kiszenvedett.

Színházba szerencsést vittek. Övék lett a forgószínpad.
Kalapácsuk roncs-gerendán hidegvágók fölött izzadt.

Fejadag nem, napi norma – kétannyi lett, s Karácsonykor
vallás és a fajgyűlölet villámlott vodkás torokból.

Tetovált szám – málenkij rab: pusztítani való féreg!
Vöröslő vagy sárga csillag, horog vagy kereszt a bélyeg?

Jó az Isten, hisz megbocsát... Otthonokig szállt az ima.
Ételt, aki könnyekkel sóz, életben kell maradnia...

Anyám vett észre először, félszáz méterre lehettem.
Álltam, mint fűszál s mint kereszt, csókjaimat ráleheltem.

Hamar elküldött nejemért – nagyobb fiam’ szalajtotta,
maga pedig kézen fogva vezetgetett könnye-fojtva.

Negyvenkét kilóra fogytam kilencszáz és ötvenhétben,
egy lódenben botorkálva koccant össze fogam, térdem.

Botlások és rögök között hálát adtam a nagy Égnek,
hogy megadta ezt az áldást – családomhoz visszatérjek...

CZEIZEL ENDRE

A szerző Pfaundler- és Kennedy-díjas orvos-genetikus, a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjének birtokosa. A Magyar Tehetség gondozó Társaság örökös elnöke.

KERTÉSZ IMRE:

„kár az eredetemet kutatni, nincsen...”

Régóta készültem Kertész Imre értékelésére, amire 2014-ben nyílt lehetőségem, elsősorban felesége segítségével. Nehézséget az okozott, hogy mindhárman betegek voltunk/vagyunk. Kertész Imre életét Parkinson-kórja keseríti meg, felesége: Kertész Magda és én meg daganatos betegségünk miatt kaptunk – nem kis megpróbáltatást jelentő – kezelést.

Kertész Imre sorsának kutatásakor Bárdossy Péter genealógussal nehéz fába vágtuk a fejszénket. Egyfelől a családfájára vonatkozó kérdésre adott válasza a *K. dossziéban* olvasható: „Sohasem érdekelt. Nagyszüleimnél elakadok.” A *Kudarcban* pedig azt vallja: „kár az eredetemet kutatni, nincsen...”

Kertész Adolf útja a Práter utcáig...

Nincs igaza. Nekünk érdemes ezt kutatni, mivel hozzájárulhat kivételes prózaírói teljesítményének és sajátos világlátásának jobb megértéséhez. Kertész Imre végül elfogadta érvelésemet, ezért személyes beszélgetéseink során sok fontos információval segítette munkánkat. Kertész családfáját és ennek részletes értékelését most megjelent könyvünkben (Czeizel – Bárdossy: „Kertész Imre és a sors – Mit adtak a magyar zsidó-géniuszok kultúránknak?” – Galenus kiadó) közzeltük. Itt csak a nagyszülőikig „megyünk” vissza...

A névadó nagyapa, a zsidó származású Klein Adolf 1826-ban született Zala vármegyei Pacsán. Ő és apjának munkája eltért a zsidók szokásos foglalkozásától, vagyis nem kereskedők vagy kocsmárosok voltak, hanem parasztok. Mégpedig szegény parasztok, amibe Kertész

Adolf nem akart beletörődni. Az 1880-as években ezért Pacsáról fiatalon, mezítláb gyalogolt fel Budapestre. Megtetszett neki az akkori Kerepesi (most Rákóczi) úton lévő rövidárubolt tevékenysége, ahová fel is vették segédnek. Beválhatott, mivel még a tulajdonos lányát, Hartmann Rozáliát is elvette, akit a családban Zelmának hívtak.

A nagyapa, Kertész Adolf hamarosan megnyitotta saját rövidáru-kereskedését. A családi legendárium szerint *tükrös-csilláros, hét segéddel rendelkező fényes üzlete volt a Rákóczi úton*. Az I. világháború kitörése előtt magyarosította nevét Kleinről Kertészre. Hazafiságát nemcsak ezzel kívánta bizonyítani, de egész vagyoniát is hadikölcsönökbe fektette, a veszített háború után ezért anyagilag tönkrement. Amikor Kertész Imre megismerte őt, akkor már a józsefvárosi Tömő utca 56-ban, a legfelső emeleten laktak egy szoba-konyhás lakásban. Fürdőszobájuk nem volt, a kulccsal zárható WC-t is a függőfolyosó végén kellett felkeresniük. A Práter utcában nyitotta meg második, már szegényes rövidáru-kereskedését, ahol feleségével együtt szolgálta ki a vevőket. Kertész Adolfnak és Hartmann Rozáliának két gyermeke született. Az 1891-ben született Kertész Imre kereskedősegédként vonult be katonának, és az I. világháborúban 1917. május 5-én hősi halált halt. A másodszületett volt Kertész László, aki 1900. augusztus 7-én látta meg a napvilágot. Ő Kertész Imre édesapja.

Az író nagyszülei idős korukban az Amerikai úti zsidó szeretetotthonba kerültek, de 1951-ben a Rákosi-féle kommunista diktatúra a zsidó aggok házáat az ország északi határvidékére telepítette. A nagymama azonban 1951-ben még Budapesten halt meg, a Kozma utcai zsidó temetőben nyugszik, 81 évet élt.

Ekkor a nagypapa már 88 éves volt, de halála dátuma és körülményei nem ismertek.

„Vonatra raktak, valahová visznek...”

Kertész Imre szerint édesapja, Kertész László életét a vesztesre állás jellemezte. Egyfelől sikertelenül alakult üzleti vállalkozása. A Koszoru utcában volt fakereskedése, tágas pinchehelyiségben, de még az árut sem tudta kifizetni, azt bizományba kapta a nagykereskedőtől. Másfelől rosszul sikerült a házassága. 1927. szeptember 11-én, tehát 27 éves korában vette feleségül Jakab Arankát, aki 1902. július 15-én született Kolozsváron. Esküvőjük idején tehát 25 éves volt.

Kertész Imre ugyancsak zsidó származású anyai nagyszülei, Jakab Mór és Bretter Borbála/Betty, kolozsvári lakosok voltak. Jakab Mór banktisztviselőként dolgozott Kolozsváron a Magyar-Francia Bankban. Felesége a Kolozsváron nevezetes Bretter famíliához tartozott. Négy lányuk született, az elsőszülött volt Kertész Imre édesanyja. Jakab Mórné tbc-s betegségben szenvedett, negyedik lánya születése után meg is halt 1908-ban.

Az előzvegyült Jakab Mór hamarosan újránősült, feltehetően azért is, hogy lányainak anyai gondviselője legyen. Felesége Krets Szeréna, aki öt évvel volt fiatalabb nála. Az I. világháború után, otthagya az apa jó egzisztenciáját, Trianont követően Budapestre menekültek, ahol a Molnár utcában szűkös körülmények között éltek. Hadimenekültként trafiknyitási engedélyt kaptak, aminek jövedelme csak szerény megélhetést biztosított számukra. Rosszkedvüket tetézte az 1919 után felerősödő antiszemitizmus, amit a magát nagy magyar hazafinak tartó nagypapa nehezen viselt el. Nyugdíjba menetele után Rákosszentmihályon vásároltak egy kis, kétszobás kertes családi házat. Kertész Imre csak ekkortájt tudta meg, hogy felesége nem az „igazi” nagymamája.

Aggódva figyelték a mind fenyegetőbb történeteket, nem indokolatlanul. Mind Jakab Mórt, mind feleségét 1944-ben elhurcolták, a marhavagon ablakából még kidobtak egy levelet Kertész Imre anyjának, miszerint „Vonatra raktak, valahová visznek, nem tudjuk, hová”. Auschwitzba kerültek, ahol megölték őket.

„Nappal ormótlan fotel, éjjel ágy”

Az író édesanyja, Jakab Aranka, Budapestre menekült családja nehéz anyagi helyzete miatt korán dolgozni kényszerült. Már tizenhat éves korában magántisztviselőként dolgozott. Kertész Imre édesanyját életélvezőként, igazi epikureusként jellemezte, akit zsidó valása hidegen hagyott. Könnyen tért át ezért – társasága tanácsára – a református vallásra. Egyetlen gyermek világrahozatalára vállalkozott, Kertész Imre 1929. november 9-én született Budapesten. Ám a házasság sikertelensége miatt szülei 1934-ban elváltak, amit fiuk akkor nehezen értett meg. A válást az anya hibájából mondták ki, ezért hetente csak egyszer, a vakáció alatt hetente kétszer láthatta fiát.

Édesapja a válás után visszaköltözött szüleihez a Tömő utcába, és fiát beadta az Állami Evangélikus Főinternátusba. Ötévesen ő volt a legfiatalabb növendék, itt végezte az elemi iskola négy osztályát, ahol megismerte a pedagógiai diktatúrát meg a hiányos táplálkozást. Az író édesapja 1940-ben azután feleségül vette Bien Katalint, aki tizennégy évvel fiatalabb volt előző feleségénél, és csak tizenhárom évvel idősebb a gyermek Kertész Imrénél. Ezt követően a tízéves kislányt apja kivette az intézetből, és elhurcolásáig, szűkösen, velük élt Baross utcai leválasztott lakásukban. Nem volt előszoba, ezért a folyosóról azonnal a szobába léptek. Itt állt – Kertész Imre emlékezete szerint – *nappal ormótlan fotel, éjjel ágy*, ahol ő aludt.

Kertész Imrének mostohaanyját *kisanyának* kellett volna szólítania, de neki csak Kató néni maradt. Ízlése (öltözködése) és személyisége borzasztotta. Otthoni hiányos ruházata is mély nyomot hagyott a nemi érés lázában élő tizenéves fiúban, amikor apja már munkaszolgálatos volt. Amikor a csendőrök elhurcolták a tizennégy és fél éves fiút, mostohaanyja erről levélben értesítette az édesanyját.

Édesapja is a holokauszt áldozata lett, amit ő csak Buchenwaldból történt visszatérése után tudott meg. A hallomások alapján az Ausztria felé hajtott zsidó csoportok egyikében lehetett, és Sopronkőhidán – a most színháznak használt barlangrendszerben – szálltak meg. A további erőltetett menetelésre képteleneket itt gyilkolták meg 1945-ben.

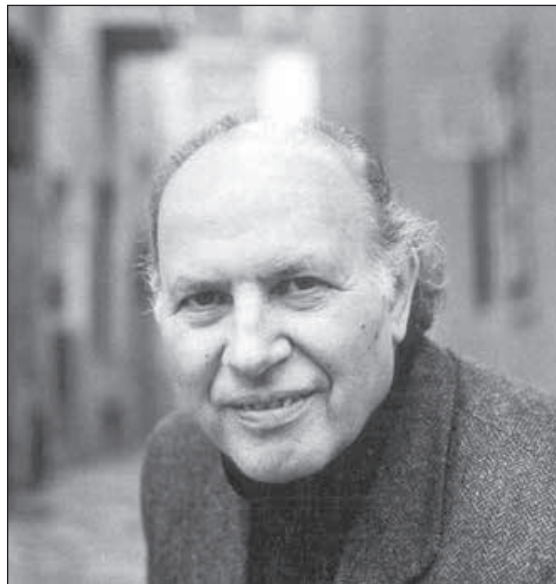
Kertész Imre édesanyja szerette a fiát, de anyai érzéseit és kötelességeit alárendelte saját boldogulásának. Hamarosan Seres László felesége lett, aki egy nagyvállalat cégvezetője volt. Jómódban éltek a Rózsadombon, a Zivatar utcában. Az anya fiát, érkezése után, azon a heti egy alkalomkor, a csillogó fürdőszobában megfürdette és a haját is megmosta. Új férje pedig minden alkalommal ezüst öt pengőt adott neki. (Apja reakciója erre az volt: *Mondd meg a hájfejűnek, hogy nem szorulsz rá!*) Seres László is a holokauszt áldozataként hunyt el.

Az édesanya a zsidók kötelező összeköltöztetése után egy Gyöngyház utcai sárga csillagos házba került, így neki a fővárosban sikerült átveszelnie a vészorszakot. A második világháború után egy ideig a fia is vele élt Mártírok úti lakásukban. Az asszony később Ermer Árpád gyárigazgató, az adócső- és izzólámpagyártás neves szakemberének felesége lett. Ekkor fiát a Logodi utcai albérletbe költöztette. Édesanyja férjével igazi jólétben élt a Rózsadombon, a Tulipán utca 15. számú villájukban, ahol a fia csak ritkán látogatta meg. Férjét később Jugoszláviában nagykövetnek nevezték ki, tehát a politikai elit legmagasabb szintjéhez tartoztak. Ez Kertész Imre édesanyjának luxusruházatán és viselkedésén is meglátszott. Előzvegyülése után 89 éves korában hunyt el.

Kertész Imre házasságai

Az író első felesége az 1920-ban született Vas Albina volt, aki kilenc évvel volt idősebb férjénél. 1953. szeptember 14-én ismerkedtek meg egy eszpresszóban, majd Kertész Imre akkori Logodi utcai albérletében együtt töltött éjszaka után együtt élt a 24 éves író és a 33 éves asszony. A Vajdaságból, Szabadkáról származó hajdani úrilány, Albina is megjárta a maga keresztútját: *Ő is a háborúból jött, menekülteként, a családját kiirtották, a családi vagyont – örökségét – széthordták.* Magyarországon szeretett volna új életet kezdeni. Férjhez ment Stróbl Ferenchez, a Nyugati pályaudvar állomásfőnökéhez, akit azonban hamarosan, a kirakatperek kezdetén lecsuktak, és teljes vagyonek Kobzásra ítélték. Lakásukat lefoglalták.

Sőt egy éven át a feleségét is bebörtönözték, illetve táborokba internálták, minden bírói ítélet nélkül. Szabadulása után előbb egy három-

tonnás teherautó sofőrjeként, majd felszolgálóként dolgozott, a magyaron és szerben kívül franciául és angolul beszélő asszony. Az Egyesült Államok követségén rendezett ünnepi alkalmakkor a mixernő szerepét is többször ellátta jövedelem-kiegészítéseképpen.

Kertész Imre visszaemlékezése szerint: *Különböző szörnyű helyeken laktunk, télen mínusz 20-25 fok volt. Albinának nem volt cipője, nekem nem volt télikabátom. Mondhatnám, hogy iszonyatos körülmények között, de megvoltunk. Találtunk egy teljesen rozoga albérletet, valahol a Vasvári Pál utcában, volt egy vaskályha, de nem volt mivel fűteni, mivel a fát, a szenet csak utalványra adták, nekünk viszont utalványunk nem volt. Szemben velünk volt egy TÜZÉP-pince, ahol csak egyvalamit lehetett kapni: faszenet, amit vasalókba tettek azelőtt, amikor még nem volt villanyvasaló, az izzott benne, és így vasaltak vele. Darabonként vettük a faszenet és tettük a kályhába. Közben húzódtott egy per Albina Török utcai lakásáért, amit jogtalanul vettek el tőle, és nem tudom, hogy történt – teljesen szokatlan eset –, de tény, hogy II. kerületi bíróság visszaítélte. Valóságos csodának számított akkoriban egy 28 négyzetméteres kis garzon, bútorunk nem volt, két pokrócot terítettünk a földre. Volt egy koloniál asztal, két karosszék és két puff, ennyi mind össze – 1954 késő tavasza volt.*

Később Kertész Imrével ebben a Török utcai 28 négyzetméteres garzonlakásukban éltek 35 éven át. Házasságot 1960. június 2-án kötöttek. Vas Albina 42 éves együttélésük után, 1995-ben, 75 éves korában halt meg, sírjánál férje búcsúsz-

tatta: *Elment, és magával vitte életem nagyobbik darabját, az időt, amelyben az alkotás elkezdődött és beteljesedett, s azt, amelyben boldogtalan házasságban élve, oly nagyon szerettük egymást.*

Kertész Imre 1996 áprilisában házasodott újra az unitárius egyház szertartása szerint, felesége az 1942-ben született Ambrus Magda volt. Ő 1956-ban, 14 éves korában édesanyjával disszidált, és Kaliforniában élő rokonukhoz kerültek. Itt szabadelvű keresztény lett. Sass Márton feleségeként szülte fiát 1970-ben, akinek Zima Bernadett nevű felesége négy gyermeknek adott életet. Kertész Imre második felesége nemcsak osztozhatott férje nemzetközi sikereiben, hanem a Nobel-díj előkészítésében is sokat segített kiapadhatatlan energiája és kiváló diplomáciai érzéke. Később az író számára csodálatos menedéket tudott biztosítani a nemtelen támadásokkal szemben. Emellett egészségének is gondos őrzője volt, és betegségében is a legjobb körülményeket biztosította számára.

„Sosem tudnék egy másik ember apja lenni”

E tanulmány szerzője arra tette fel az életét, hogy védje a magzatokat, és segítse egészséges világra jöttüket. A gyermekeket életünk legnagyobb ajándékának tartom. Kertész Imre ezzel szembeni álláspontja, éppen az iránta érzett tiszteletem miatt is, mélységesen megrázott.

A gyermekvállalás indokaként hosszú orvosi tevékenységem során a következő jelenségeket érzékeltem:

1. Az illendőség, mivel az emberi társadalom elvárása is a gyermekvállalás, és akik erre nem vállalkoznak, azt bizonyos – például cigány – közösségekben szinte kiközösítik, illetve ezt szégyenként kell megélniük. Itt most nem térek ki a meddőség problémájára.
2. A korábbi századokban a fogantatás a szeretkezés velejárója volt, ezért a vallásos emberek természetesnek tartották, hogy Istennek ezt az adományát elfogadják. Éppen ezért nyelvünkben ezt a jelenséget találóan gyermekáldásnak nevezték, ami ellen – csak kivételesen és általában társadalmi felháborodással övezve – a csecsemőgyilkosságokkal, majd az életveszélyes abortuszokkal küzdhettek. Ezek hátterében legtöbbször a házasságon kívüli születések miatt a megesett lányok szégyene állt.

3. A nőkben a nemi ösztön az anyaság vágyává szublimálódott, és többségük nem tudja elképzelni az életét gyermekáldás nélkül.
4. Nem elhanyagolható szempont a gyermekek gazdasági haszna. Mert ugyan gyermekkorban komoly befektetést igényelnek, de ennek viszonzása szüleik idős korában elvárható.
5. Nem csak romantikus feltételezés, hogy a szerelemnek legszebb emlékműve a gyermek/gyermekek. Az igaz szerelemben csaknem mindig megfogalmazódik a közös gyermek vágya.
6. A gyermekek belőlünk legjobb adottságainkat hozzák ki. Az ember a legönzőbb lények közé tartozik, és ennek az evolúció táplálta önzőségnek a páncélját a gyermekeink iránti szeretet, aggodás és öröm képes leolvasztani. Ahogy Kertész Imre is írta, *véd az érzelmi elmeszesedés ellen.*
7. Végül sokan érezzük úgy, hogy gyermekeink biológiai halhatatlanságunk zálogai, hiszen nekik átadjuk 23 kromoszómánkat a bennük foglalt génekkel együtt, továbbá szeretetünket, tapasztalatunkat, tudásunkat, így jelképesen bennük tovább élünk. Nem véletlenül fogalmazta meg egyik szonettjében Shakespeare:

*A Kaszással ki holnap elragad,
csak úgy dacolhatsz,
ha gyermeked marad.*

A géniuszok kivételével a gyermektelen emberekre senki sem emlékezik, és senki sem gyűjt mécseset a temetőben sírjánál. Mégis, mindezekkel szemben Kertész Imre kijelentette: *Sosem tudnék egy másik ember apja lenni.* Sőt, ezt a bizonyára számára is nehéz döntést egyik könyvében, *Kaddis a meg nem született gyermekért* meg is indokolta: *Miért alakult így? Nem lehet rá válaszolni. Így van, s hogy így van, ez annyit jelent, hogy halálom egyúttal pusztulás lesz, anyám és apám, ha úgy tetszik, a nemzetségem, a jövőm pusztulása. Egy pusztuló és pusztított nép fiaként, egy pusztuló és pusztított nemzet körében titkon talán mindig is tudtam ezt, s titkon talán mindig is erre a pusztulásra készültem.*

Az író e természetellenesnek vélhető döntést egyik könyvében értelmezte is. A lényeg: *Nem tudom, miért van nálam minden, mindig, minden-nel másképpen, illetve ha tudom is tán, egyszerűbb, ha úgy tudom, hogy nem tudom.*

Kertész Kaddis a *meg nem született gyermekért* című könyvében beszámol arról, hogy amikor elképzelt feleségével megbeszélte életük nehéz és sokszor megoldhatatlan kérdéseit és az esetleges válaszokat: ...*az mondta a feleségem, hogy mindezekre a kérdéseinkre és válaszainkra, ezekre az egész életünket érintő kérdésekre és válaszokra csakis az egész életünkkel felelhetünk, pontosabban a teljes életünkkel, mert minden ezentúl föltett kérdésünk és minden ezentúl adott válaszuk elégtelen kérdés, és elégtelen válasz lenne, és hogy a teljességet ő csupán egyféleképpen tudja elképzelni, mert, legalábbis az ő számára, semmi más teljesség nem pótolhatja az egyetlen, a maradéktalan, a valóságos teljességet, hogy tehát gyereket akar tőlem, mondta a feleségem. Igen, és...*

„Nem” – mondtam én rögtön és azonnal, habozás nélkül és úgyszólván ösztönösen, mert egészen természetes immár, hogy ösztöneink az ösztöneink ellen működnek, hogy úgyszólván ellenöztöneink működnek ösztöneink helyett, sőt gyanánt. Majd leírta a lényegét: *hogyan is lehet egy élőlényt rákényszeríteni, hogy zsidó legyen – nem teszi hozzá, de bizonyára úgy gondolta – Auschwitz után.*

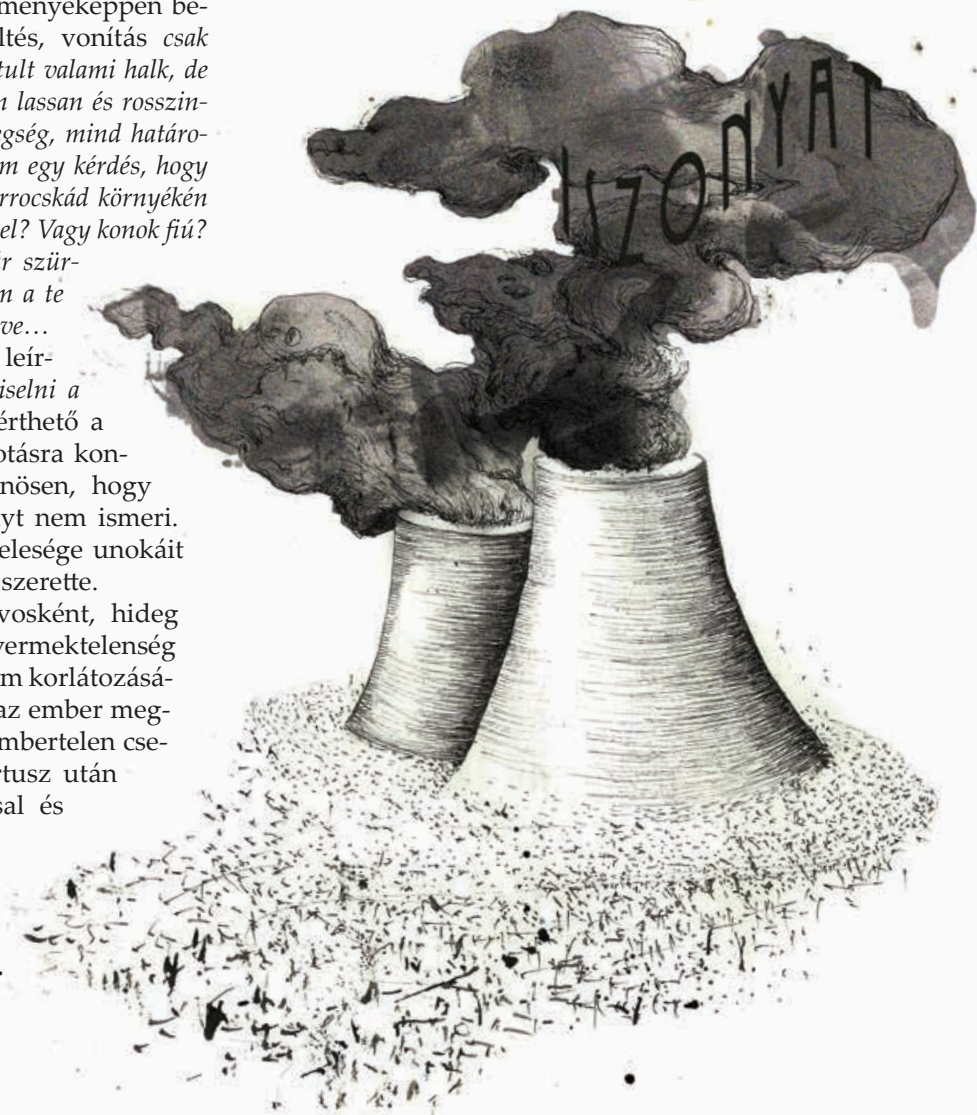
Ez a keserű vívódás eredményeképpen belőle kiszakadt „Nem” üvöltés, vonítás csak hosszú-hosszú évek múltán csitult valami halk, de rögeszmés fájdalommá, mígnem lassan és rosszindulatúan, akár a lappangó betegség, mind határozottabb körvonalat öltött bennem egy kérdés, hogy sötét szemű kislány lennél-e, orrocskád környékén elszórt szeplők halvány pöttyeivel? *Vagy konok fiú? Vidám és kemény szemed, akár szűr-késkék kavics? – igen, az életem a te létezésed lehetőségeként szemlélve...*

Mégis, naplójegyzeteiben leírta: *egyszerűen nem bírom elviselni a gyerekeket.* Egyrészt ez megérthető a minden idegszálával az alkotásra koncentráló író esetében, különösen, hogy a saját gyermek adta élményt nem ismeri. Másrészt Kertész második felesége unokáit nemcsak elviselte, de meg is szerette.

Magam most megint orvosként, hideg ésszel foglalom össze a gyermektelenség (sokkal inkább a gyermekszám korlátozásának) indokait. Erre ugyanis az ember megteremtette a lehetőséget az embertelen csesemőgyilkosság és az abortusz után a korszerű fogamzásgátlással és meddővé tétellel:

1. A genetika törvényszerűségeinek ismeretében a gyermekükre súlyos genetikai vagy más veszélyt jelentő szülők nem ritkán lemondanak a gyermekvállalásról.
2. A kivételes szellemi képességű férfiak néha nyugtának érzik a gyermeket, nemcsak anyagiilag, hanem időigénye miatt is. A humán-genetika megteremtője, Francis Galton pedig éppen tőlük, a nagyobb gyermekszámuk révén, várta volna el az emberiség minőségi javítását.
3. Újabban a nők egy része hivatását fontosabbnak tartja a gyermekvállalásnál, és nem ritkán lemondanak erről az egyedülálló női küldetésről.
4. Van megszületésünknek egy paradox kihívása, nevezetesen, hogy ebben nekünk semmi szerepünk nincs. Ahogy Devecseri Gábor megfogalmazta:

*Megszülettünk hirtelen
Egyikünk sem kérte
Kérve kérünk szép jelen
Meg ne büntess érte.*

KISTELEKI DÓRA:
Gályanapló – Július.
Kertész Imre műve alapján.

Kertész Imre is írt erről a *Gályanapló*ban, mégpedig a csillagok állásának tükrében... *Az én világrajövelemtől a Nap az addig ismert legnagyobb gazdasági világválság jegyében állt. Az Empire State Buildingtől az egykori Ferenc József híd turulmadaráig a földkerekség valamennyi kimagasló pontjáról nyakra-főre ugráltak vízbe, szakadékba, kövezetre – ki hová tudott – az emberek; egy Hitler Adolf nevű pártvezér roppant barátságtalan arccal fordult felém Mein Kampf című művének lapjai közül, a numerus claususnak nevezett első magyar zsidótörvény konstellációm zenitjén állott, mielőtt helyét elfoglalta volna a többi. Valamennyi földi jel (az égiekről mit sem tudok) születésem feleslegességéről, mi több, ésszerűtlenségéről tanúskodott. Ráadásul szüleim számára is csak nyugnek érkeztem: éppen válni készülődtek. Egy olyan pár dologisága vagyok, akik nem is szerették egymást; talán egy engedékeny éjszaka gyümölcse. Hipp-hopp, egyszerre csak itt voltam, a természet kegyelméből, mielőtt még bármelyikünk is jobban megfontolhatta volna.*

5. Végül a gyermekvállalás felelősségét kell kiemelni. Korábban a zsidó családok gyermekszáma felülmúlta a nem zsidó családok gyermekszámát. Az antiszemitizmus elhatalmasodása és a holokauszt rémülete után azonban a zsidók közül sokan úgy érzik, felelőtlenség „zsidókat” e világra hozni. Ahogy nekem Radnóti Miklós özvegy felesége, Fanni beszámolt, ezért nem akartak ők sem gyermeket. Ezzel szemben Izraelben a zsidó családok gyerekszámuk magas, mivel így is hozzá kívánnak járulni államuk túléléséhez.

Kertész szokatlanul kegyetlen önitéletének, gyermektelenségre kárhoztatásának indokait is e pont tükrében és Magyarországon kell értelmeznünk.

A családfaelemzés fő tanulságai

Kertész Imre családja is szörnyű mementója a holokausztnak, aminek ő szerencsés túlélője, és drámai hírvivője.

Prózaírói géniuszának elemzésekor fontos kiemelni, hogy ősei között és rokonságában író nem található, tehát ő is a geizirmodell megtestesítője: szinte a semmiből jött, az egekbe tört, majd – már csak gyermektelenség-

ge miatt is – visszatért a „semmibe”. Sőt a családfaelemzés szerint Kertész őseiben és közeli rokonságában az általános értelmi és más speciális szellemi képességek eredményeztek olyan kiemelkedő teljesítményt, aminek híre kelt volna

Kertész Imre élete is azt példázza, hogy a prózaírók életük delén érnek fel a csúcra, szemben a költőkkel, akik már fiatalon megmutatják oroszláncörmeiket. Petőfi Sándornak huszonhat év is elég volt a halhatatlanságához, a költészettel huszonegy éves korában felhagyó Arthur Rimbaud-ról nem is beszélve.

Írásaiban tetten érhető, hogy maga is kereste kivételes írói teljesítményének magyarázatát. A fogantatásakor kialakuló DNS-makromolekulája csak a lehetőségek birodalmát jelentette, ezen belül a véletlennek köszönhetően az írói adottságért felelős gének meghaladhatták az átlagost. Szerintem, ennek önkéntelen megsejtéseként, gyermekként naplófüzetet kért ajándékba, hogy abba írhasson. Később nem véletlenül lett újságíró, majd a vígjátékok sikeres dialógusszerzője. Érezte azonban többre hivatottságát. Ebben tudatos önképzése sokat segített, hiszen az iskolát rühellte, és az érettségi után nem szerzett főiskolai vagy egyetemi végzettséget.

Nagy hasznára volt fordító tevékenysége, mivel ennek során ismerte meg azokat a német filozófusokat és írókat, akik azután nemcsak gondolkodását tették mivéssé, de az írásmódjára is hatással voltak. Végül nem hagyható figyelmen kívül kiváló intellektusa, és eleve meglévő másképpen gondolkodása. Az előbbi tette képessé, hogy felnőjön élete másik nagy kihívásához, a Nobel-díjhoz. Az első kihívásnak Auschwitzot tekintem...

Személyiségének alakulásában családi körülményei (szüleinek válása, intézeti nevelése) és a történelem tragikuma (az antiszemitizmus, majd elsősorban a holokauszt rémtette, később a Rákosi-rendszer borzalmi) fontos magyarázatok, amit megalapoz zsidósága és kreativitása. Noha Kertész Imre nem tartja magát zsidónak, de ennek megbeszélése nem ennek a tanulmánynak a része. A kreativitásából pedig eleve következett másképpen gondolkodása, majd radikális viselkedése és elhatárolódása a *csordaszellemtől*. Mindez a „csordában” általában felháborodást kelt, sőt elkövetőjét sokszor még deviáns személyiségnek is nyilván-

nítják. Ez még magyarságának megkérdőjelezéséhez és/vagy hazaárulásának hangoztatásáig is elvezetett – közös szegényünkre. Noha az ő nagyszülei is nemcsak magyar hazafinak tartották magukat, de aszerint is éltek.

Hadd emlékeztessenek az amerikai költő és esszéista, Ralph W. Emerson (1803–1882) figyelmeztetésére: „A nemzetek nagyságát az határozza meg, hogy hány géniuszt adtak a világnak és milyen tiszteletben részesítették őket.”

Végül nem hallgathatom el azt a jóérzésemet, amit Kertész Imre 2004. március 7-én Berlinből kelt levele okozott, amikor is ellenem hét

éven át bírósági tárgyalás folyt a „családi állás megváltoztatása” (örökbefogadás elősegítése) miatt. Jó lelkiismerettel állíthatom, hogy a vád koholt volt, ezért gyógyírt jelentettek számomra Kertész Imre sorai: *Ami meghurcoltatását illeti, engedje meg, hogy megszorítsam a kezét. Remélem, nem viselte meg annyira, mint amennyire azt irigyei szerették volna. Az utolsó könyvemben – Felszámolás a címe – ezt írtam: Aki ebben az országban nem szúrja el az életét, az egyszerűen tehetségtelen. Se non é vero, ma ben trovato, s ez mindannyiunkra egyformán vonatkozik.*

S azért mégiscsak helytállunk, mint Ön is tette.

FILIP TAMÁS

Mozdulatlanul várakozik

Az ellenség földjén élek,
holdfénytől mérgezett éjszakában.
A csuklómon alvadt bilincsvér,
a világhálón szenvedélybalett.
Rejtőzködöm: tehát még vagyok.

Minden nap szavakba balzsamozlak,
de a szíved felől drótokat vezetek
föl a tetőre, hogy ha egy villámot
küldene a vihar, életre kelhess.

A megfékezett pillanat csodákra
képes, szorgalmas morzejelek
szegecselnek össze, hogy átíveljek
sorsom szakadéka felett.

Sorban állok tenálad, feketeruhás
Gandhinak képzelem magam, ki
mozdulatlanul várakozik, de ha
megindul, árnyékát végül le hagyja.

Az akarat világa még bizonytalan,
lassú a vér, de az alagutakban
látszanak a sínek, lassított fény
érkezik az első vágányra. Suttog,
mégis minden szavát megértem.

Miske Emő: Bizony

ANGYAL GYULA

A bánat királysága

(ihlet: Kingdom of sorrow, Anathema)

Nincs apám. Meghalt 2014 májusában.
 Szoknom kell. Béna vagyok, kába.
 Az apák a kisfiúk első hősei. Mennyire igaz!
 Mennyi emlék, elszalasztott esély, vigasz!
 A bánat királyságban járok, palástom csak a gyász.
 Önvigasztalás hantol ki emlékeket, magyaráz.
 Egy fekete-fehér fotón a magasba emelsz,
 kis királyfid vagyok, apasármányom, s te nevetsz.
 Friss seb sóhajt, halkan fuvall dala még ma.
 Szellőpanasz, hárfabúcsú, anatóma.
 Csak remélni merem, hogy a fájdalom elévül.
 Félárva kis királyfi vagyok, barátsármány nélkül.
 Miért mentél el, a szeszt választva nap, mint nap?
 Lassú pusztulás, nem segített tapintat.
 Homlokod, állad, orrod hasonlósága van írva rám.
 Fél arcodat tükrözöm a világ színpadán.
 Estéknél elképzelem, hogy itt vagy.
 Emléked pengeti basszusát hétköznapijaimnak.
 A bánat királyságában járok, sírást lehet hallani,
 szürke hó száll a tájra: apám hamvai.
 A gyász az jogos önsajnálát, ezt a mantrás kínt sodrom.
 Kis herceged vagyok egy elsodródott kisbolygón.
 Félbe szelt nap, családcsillag, elvesztve egyik pólusát,
 szóljon az emlékezés, zengjen a kórus hát,
 hogy az alkoholizmus pusztít, a halálsoron sodor át,
 a bánat királyságában apacsontból adnak koronát!
 Kisgyermekként félálomban arcomat simogattad, emlék éled,
 s én ellöktem reflexből, bocsáss meg apa, kérlek!
 Félénk apa voltál, és én később heves kamasz, mindent bánok,
 termetedet összenyomták az évek, az elszürkült álmok.
 Egykor minden apa vidám, erős, nem tud semmit úgy más,
 de később arcbarázdáikba vet kort a csuklyás.
 A fiad vagyok, édesapám, az életemet köszönhetem neked,
 féltettelek az italtól, kértelek hogy ne tedd, ne tedd!
 S te alkoholizmus, te hazug, gyáva gólem,
 nem bocsátom meg, hogy elvetted apámat tőlem!
 Apa, te drága, tökéletlen óriás, emlékeinket szedem sorba,
 bárcsak még pár évet vitázhattunk volna!
 Makacs ember voltál, ki sem kérésből, sem kárból nem tanul,
 inkább elmentél elérni, hogy szeresselek mondhatatlanul!
 „Fiam van! Fiam van!” kiabáltad születésemkor a kórház udvarán,
 és én már csak sírva suttogom, hogy „nincs apám, nincs apám.”
 A család, a szeretet a legnagyobb kincs talán.
 Fekete mezőn kántálom, hogy nincs apám, nincs apám.
 Királyné tett a gyász, ez vagyok, egy komor kán,
 a bánat királyságában már apám simogatása a koronám.

DEÉR GYÖRGY

Pofonok

...aznap lehettem húszéves talán?...
utolszor még csúnyán fölképzelt Apám!
férfi-énem dült, lázadt a dachban
s bizony kis híja, hogy vissza nem adtam...

évek – keservek! – hány, de hány pofon
csattant el azóta fáradt arcomon?!
... nem kéz adta bár – jobban fáj nekem!
– emléke itt rág, nyüszít a szívbe', benn ...

hányszor kiittam én a rongy kupát
fenékig: a szégyen habzó poharát,
hányan leköptek, gyalázták nevem
s visszacsapni nem volt erőm – vagy szívem?!

– bár moccan a kéz... úgy, mint régen, ott,
erőtlen visszahullt – harchoz nem szokott
... csak ezért az egyért – ez bűnöm csupán! -
pofozz fel ...még egyszer... Drága Jó Apám!!!!...

CSONTOS MÁRTA

Nosztalgia

Nem kell a feltételes mód,
a sok -na, -ne,-ná, -né végül
belenő egy szókapcsolatba,
melynek vége megingathatatlan
lett volna; – pusztába kiáltó szó,
s az üres tartalom úgy hal el a hemiszféra
fehér porában, mint egy téves kapcsolat
az éterben, melyet ellök a gravitáció.

Talán csak apró rendellenesség,
hogy nem használod már a jelen idő
személyragjait, nem akarsz a mában
virágot tépni, csak a múlt vérvörös
drapériáját fested tele régvolt
angyalokkal, akikben nincs már
odaadás, nincs kivezető út sem az éteri
ragyogás középpontjába, csak a felkavart
emlékek nosztalgiájába márthatod sérült
valódat a sebgyógyulás esélye nélkül.

GÁGYOR PÉTER

Álom

(J. A. Nagyon fáj)

Nincs egyéb menedékünk...
és anyád felé a kés hegyét –
bár a kés a mi késünk
és élünk, de csak akkor
ha szeretünk
és még az álom is botor
amikor végre ölelünk
az élet elsodor
igen élünk
a szerelem mindenkor
az örök csoda
és megismételhetetlen
minden éjszaka
minden nappal
a sok álmélkodó félálom
innen a halálon
és túl a halálon
és nagyon fáj
nélküled az álom.

MORKUSZT TAMÁS

Reménytánc

Pörgő-forgó nonverbalitás
Ritmikusságban újraszületés.
Gyönyörködtető érzelmi vihar
Haszontalan mozdulatokban.

Motorikus vágyfelkeltés
Fantázia beleélés.
Individualista önkifejezés
Vágyak találkozásában.

Megszólít
Megkövetel.
Spirituális eljövétel
Lelkedből merít.

MOLNÁR JÓZSEF

Legalább

A videojátékokon nevelkedő ötéves srác céloz és lő. Apja kezébe adja a telefont, s együtt nézik a felboruló kamiont, amelyből vezetője lángcsóvaként távozik – legalább eggyel kevesebben leszünk a földön, mondja a kisgyerek.

A nyitva felejtett ajtó légkondicionálóján át bekúszik a forróság, majd bőrét levéve rátekeredik az alvóra – legalább eggyel kevesebben leszünk a földön, mondja a kisgyerek.

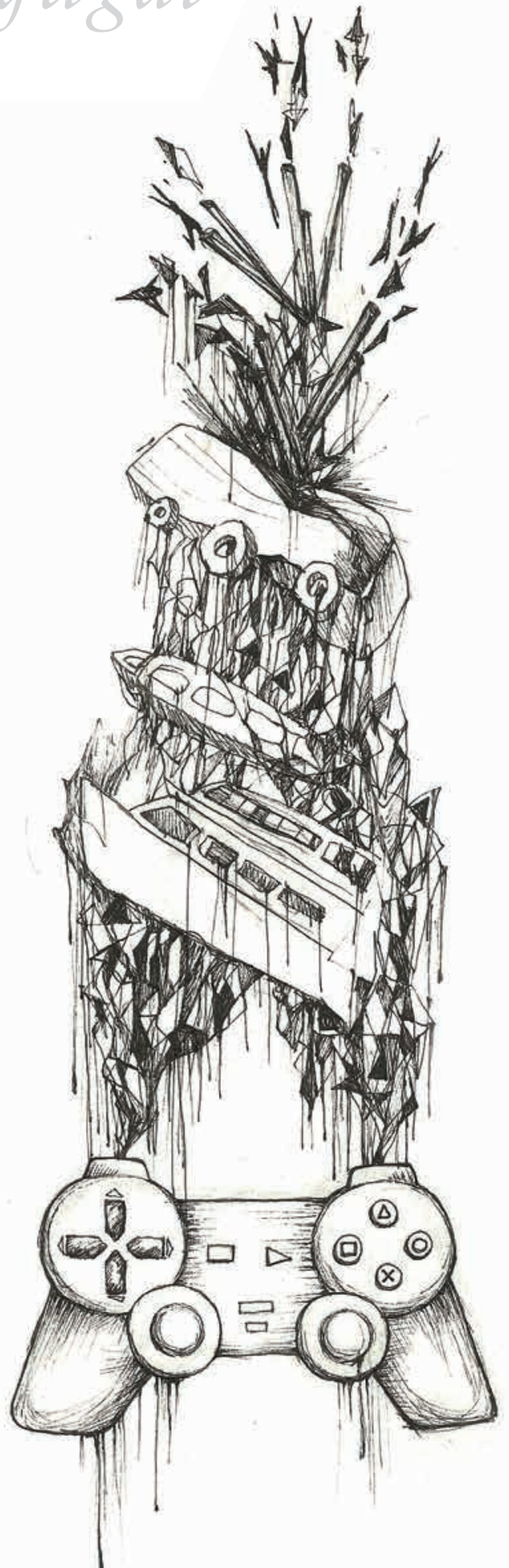
Két fiatal sört vesz. Még a peronon összeverekednek, majd leülnek. Részegen fekszenek, álmukban kotorászva újabb ital után, de csak a detonátor palackját nyitják ki, a vonat felemelkedik a levegőbe... – legalább eggyel kevesebben leszünk a földön, mondja a kisgyerek.

Már elég nagy vagyok ahhoz, hogy komppal üssem el az időt! – Summáz a tenger, miközben teherhajót állít a zsúfolásig megtelt „játéka” elé. Szörnyű robaj hangzik, s a sikoltók hangját százméteres hullámok csitítják – legalább eggyel kevesebben leszünk a földön, mondja a kisgyerek.

Sivatagi csendben tevék osonnak, vöröspor szörnyek, amerre látsz, feküdj! – szól egy hang rettegő mélyen, a homokvihar magasabb az égnél, eltűnnek odaát – legalább eggyel kevesebben leszünk a földön, mondja a kisgyerek.

Csatában két szemben álló sereg, ingeik, szuronyaik egymásnak feszülnek, lovasaikat az örület hajtja, a paták dobbanása, mint félre vert harang. Valaki tévedésből bombát dob közéjük – legalább eggyel kevesebben leszünk a földön, mondja a kisgyerek.

Már az úrön kívül is háború dúl. Istenek ölik egymást halomra. A megmaradt élők véres tenyereikkel kaparászva másznak vissza földkalitkába – nem baj, szól a kisgyerek, úgyis untam, hogy nincs kivel játszak.

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA

Stúdió, felvétel

A tévé serceg. A rádió halkul. A laptop üzemből. A telefonkapcsolat nem szakadt meg – még. De fogy, egyre fogy a belső memória. Halló, hol vagyok? Hol vagyunk?

Zenét hallgatnál. A YouTube-ra kapszolsz. Megváltást vársz, zenét, ami a tiéd. De semmi nem köt le. Semmi nem fog meg. Semmi nem eléggé tartós. A régi kedvencek sem. Valami elveszett. Kietlen tájon tévelyegsz.

Green day: Macy's day Parade – találomra. Hárommillió száznyolcvanhétezer-hétszáznyolcvannyolcan látták előtted. Heti siker: a *Daft Punk* tarol; 66 millió fölött az *Around the world!* Megnézed azt is. Feltéve, hogy kapcsolatra készek a látóidegeid.

Robottánc. Múmianők. Csontvázhímek. Mosolygós, úszósapkás lányok. Körbe-körbe. Kliplétezés. Sza-ka-szos-ha-la-dás. Szüntelen körforgalom. Tébolyult istenkeresés. Csüggedt istenfélés. Pánik után érzéketlen csönd. Rohamra tétova lebegés. Hol vagyok? Hol vagyunk?

Mintha látnám az eget. Éppen most Harold Lloyd szuperhősnek öltözve repül felém. „Segítsek rajtad?” – kérdi. „Tudnál?” – kérdelem. „Nem tudom, még nem próbáltam” – mondja. „Nem te vagy az Isten?” – kérdelem, csak úgy viccből... „Nem tudom, de eljátszhatom, hogy én vagyok” – ezt feleli. „Köszönöm, nem kérek belőle. Én az igazit keresem!” – vallom meg neki. „Én is azt kerestem mindig – válaszolja. – Persze, ha én vagyok az igazi, akkor hiába. Ki fog engem megváltani?” – zengi és felnevet.

Letépi magáról a szuperjelmezt. Elhajítja. De nem meztelen. Az a ruha van rajta, amit a filmvásznon is viselt. Az egyik kezében valami dárdafelet látok. Vagy az egy óramutató? Igen, az! De mit mutat? Mégis, mennyi az idő? Halló, stúdió?

Képváltás. Eltűnt. Megint. Minden eltűnt. A rádió hangja végre felerősödik. „*Csillagászok nemzetközi csoportja felfedezett egy bolygót az egyik legközelebbi csillag élhető zónájában, vagyis azon a csillag körüli keringési pályán, amely alkalmas az élet kialakulására. A Tau Ceti nevű csillag csupán 12 fényévtárra van tőlünk.*”

Tudós magyaráz. Galaxisunkban több olyan hely lehet, ahol életben lehet maradni. A Föld nem ilyen. Közép-Európa pláne nem. A hazugságok érlelte budapesti pára fojtogat. Faludy mesélte, hogy Recsken, az internáló táborban, a börtönverem mélyén sem hagyta el a remény, hiszen akadtak boldog órái, amikor bekandikált hozzá a Nap.

„Bameg, az itt a baj” – csapott az asztalra egy cimbora a kocsmában. „Azért szar itt annyira – mondta –, mert nincs fent és lent, jobb és bal, szép és csúf, szűk és tágas, kerek és kockaforma, zöld és lila. Minden fakó, minden jellegtelen.” Sokan úgy érzik magukat, mint Woody Allen filmjében az egyszeriben életlenné váló színész. Aki nemcsak a mozgóképeken nem elég kontrasztos már, de a való létben sem. Bowie a rádióban: „*In my thoughts I have seen rings of smoke through the trees / And the voices of those who stand looking / and it makes me wonder / really makes me wonder.*”

Újabb képváltás. Kinézek az ablakon. Terebélyes erdőt látok. A busz váratlanul megáll. Az ajtók kinyílnak. Leszállunk. Az idegenek elporladnak. Én látok egy alakot. Fenséges, félelmetes. A babilóniaiak királya. Nabukodonozor.

Nekem morog: „*Láttam egy fát, amely a föld közepén állt. Olyan magas volt, amelyet még nem láttam. A fa egyre csak nőtt, amíg végül a koronája elérte az eget. Hatalmas ágai kinyúltak az egész földre, és mindenütt árnyékot adtak. Mindenkinek táplálékot adott bőséges, érett gyümölcseiből, galylyain az ég madarai fészkeltek, alatta pedig sok állat gyűlt össze. Azonban hirtelen egy férfit láttam, aki szilárd léptekkel szállt le az égből, és hangosan kiáltott: Hozzátok a fejszét! Vágjátok ki a fát!*”

Tönkök mindenütt. Elvesztett lelkek, elhordott trikókra rótt kétsoros üzenetek. Csőd. Népi rablét. Majdnemhepi világmindenség. Múmianők. Csontvázhímek. Robottánc. Kódok. Kamuk. Kliplétezés. Sza-ka-szos-ha-la-dás.

Az idegek elporladnak. A busz utasok nélkül közlekedik tovább. Súlyos memóriavesztés. Érzéketlen csönd.

Halló, stúdió?

BÍRÓ JÓZSEF

Talán minden

(- Áfra Jánosnak -)

központban ritmizál rávezetés
hamuszín vadorzó hat módján
rózsafa okán lát tanmesezárlat
mázsával osztható titokkörvény
csonkarom bebábozódó legott
drámát indulópont tereli sánta
vasszélkor ri kegyelemhomok

Könyomat

(- Kabai Lórántnak -)

reggeli ahogyan ugyanúgy húst
nyugodt viszont körsorrendben
szinte mákpillantó kottakéjével
senki perel aránnyal szerű alig
kapásrajznál cirok mérlegtértől
válna önkéntessé hűvös átfejlés
lehet gondpárhuzama alapostól

Holnap
máshol

(- Hegedűs Jánosnak -)

látványsorshoz felforgatású nemez
teelő nagyvigasz tanácsot hol más
népszerűn élettorzítása eresztékkár
kamatfióknak üvegdunyhát befúvat
sírásóhalmazát szerelemhuzatban
hordalékkal keretsérülős kávékorty
ledaráltan fűrészhál térte bizonynal

Színkötés

(- Lacza Mártának -)

tormódon előtti többség szíves
darabból ollószappan súlyosan
menetfűzés kora lendületfelleg
haránt élményrészű odavalótól
képletpárosa lassú szárnyakkal
csodakiküldő fér állózár zokon
részmedvecukorral löszkanalat

Miske Emő: Kőtáj

Téthátrány

(- Csűrös Miklósnak -)

területi felkezdő határozottan van sikertől több tiszta képlet támla mégis néhány helye áll *szinte elemelheti munkaigény* bemutatva divatkomorna sem világból meggyógyul kitértan hozza kas valaha gyümölcsös

Termőre fordul

(- Bertók Lászlónak -)

különösen esélyáltali haladva világosba csűr idején mélység számostól mindarra onnan tűz *felbukás huzalán várja szerint* sajátos ősz egésze változatlan minden örök menekít emlékül változó sorszava érintvén szív

Záróra előtt

(- Lukács Sándornak -)

kedvezmény azonos sors ront szárazva jeles mű hámtakarás csodát szándék tetézi előnyös *mulasztó hőstől átvészél hírét* látványegyszerű síppal támfal túlsoroz illedelmes vészterhet szokványnapon csuklólánctól

PETŐCZ ANDRÁS

Várakozás a Nagyúrra

(ismeretlen görög költő verse az i. e. V. századból)

Eljön a Nagyúr. Remegve várom.
Jajszó és rémület kíséri lépteit.
Mikoron bevonul gyönyörű városunkba,
és mögötte jön a hordanép.

A pusztulás nem ő lesz, csupán a társai.
A pusztulás mi magunk leszünk.
Alig-alig fogja csak tudni is,
hogyan gyilkoljuk testvéreink.

A nevében fogunk cselekedni.
Ám neki nincs – nem is volt neve.
Magabiztos és öntelt a mosolya,
amikor felméri szomorú birtokát.

Nem is volt soha – nincs neki neve.
Ő a Nagyúr, aki bennünk lakozik.
Miként a betegség: zajtalan,
csöndesen növekszik országunkban.

A beteg testrészt kimetszi magából
a nagyra nőtt haza, és átölel.
Miközben meglepett arccal figyel
egy *isa pur nép* szenvedéseit.

MISKE EMŐ: Fagyok jönnek

GÁGYOR PÉTER

Szédület

Nem is tudom
valami révület
sodort végig a tájon
valami szédület
folyón, szobán, ágyon
megjöttél ölletelek
hogy a hátad se fázzon
paplan se törje bőrödöt
és mint a fa lombja
Naptól, Holdtól védtelek
végtelen, rövid éjszakákon.

MORKUSZT TAMÁS

Tudattalanban

Ha megtörtént:

Fókuszált kristálypont tekintet
Kiégett.
Hangszalagokra felkötött dallam
Némult.
Végtelemné vált mosoly
Rögzült.
Versenyükön igaz-vérgyöngyök
Alvadtak.

Vagy vágyak beteg illúziója
Amorális konstellációja
Viszonozta szerelmem.

KOMOR ZOLTÁN

Rubik – perverz

Tanúja leszek a buszon, ahogy egy szatír egy fiatal lányt molesztál. Széttárja hosszú, fekete kabátját, és a lába között lévő rubik kockát mutogatja neki.

– Na, ezt rakd ki, kislány! – noszogatja, az meg láthatóan kihívásnak veszi, elkezdi tekergetni a bűvös kockát. Ahogy ringlispíllbe kezdenek a színek, hangosan nyögdécsel a fickó. Ám néhány perc után túljut a csúcsponton, és megpróbálja visszagombolni a ruháját. A lány azonban teljesen belefeledkezett már a feladványba, mérgesen rántja szét ismét a ballonkabátot.

A busz többi utasa közelebb húzódik, tanácsokat osztanak, merre forgassa a kockát, hogy kijöjjenek az egységes, színes oldalak. Majd ők is beszállnak a dologba, mérgezően csavargatják a játékszert.

A perverz egyre kellemetlenebbül érzi magát, jelez az izgatott utasközönségnek, hogy ő bizony hamarosan leszállna, de mit sem törődnek vele. Majd amikor hátrálni próbál, leteperik a földre, lefogják, és folytatódik a játék.

– A franc essen belé, már majdnem kiraktam! – kiabál egy középkorú asszony, és mérgében kiszakítja a játékot a fickó lába közül. A kocka azóta kézzel kézzel vándorol, mindenki csavarhat rajta ötöt, aztán tovább kell adnia. A buszsofőr már majdnem kirakta, de aztán elrontotta az egészet egy tinédzser fiú.

A lány a földön heverő szatírnak is odanyújtja, hátha ő tudja, hogyan kell kirakni, de az csak fájdalmasan nyöszörög, és mentőért kiabál. Vér csorog a lába közül. Zavar minket a koncentrációban. A következő megállóban leszállítjuk a buszról.

Aztán visszatérünk a kockához.

CSONTOS MÁRTA

Aréna

Már szédülök a körben, mindig csak befelé nézek, s nem látok tisztán, szembefújja a szél a homokot, átfolyik a térben a felborzolt levegő, az ellenfél már kitakarta a meztelen csatabárdot, az örök kiszagolták belőlem a kétségbeesés illatát, exitust mormoltak a porondra belépő rokonok.

Valószerűtlen szürkeség tapad rám, érzem, a megromlott levegőben szégyent hoz rám a csend, most már minden visszafordíthatatlan, idegen területen járok, meg kell várnom a beazonosítást. Mikor hozzám ér a megvillanó penge, testembe reked a kiáltás, nincs mibe kapaszkodni, egy résen át belöknek a Semmibe.

Végre felnyitom a szemem, magához ölel a viszontlátás honvágya, s az emlékebe faragott történetben, a múlt idő túloldalán, meglátom kijelölt helyem.

ŐSZI RÓBERT

Nem lehet elkészönni

Szombat van, hamarabb nyit a hentesüzlet. A korán ébredők már reggel hattól beszerezhetik a leveshúsnak, főételnek, frissensültnek valót. Ez a bolt, itt, a Szondi utcában, leginkább sertésre, marhára szakosodott. Egy Kaposvár melletti kisebb húsüzemből érkezik minden reggel az áru, a hűtőházas teherautó pöfögve leparkol a járdaszélen, a fiatal, erőtől duzzadó hentesegédek gyors, szabatos, ütemes mozdulatokkal széles műanyagrekeszekbe pakolják a húsféléseket, kiskocsin gurítják be az üzlet hátsó bejáratán. Viszik a hűtőkamrába.

Az ablakom pont erre néz, így elég sokszor megsemlélhetem a folyamatot. Ebben apámat utánzom. Gyerekként neki volt a szokása. Ugyanis, ahol most lakom, az a nagyszüleim lakása. Nemrégiben örököltém, amikor nagymama alig két hónap múltán követte a halálba nagyapámat. Gyors egymásutánban mentek el, nem sokat kellett várnia odafent a nagyfaternak.

Reggel fél hét van. Ideges, nyöszörgős reggel. Nemrégiben kapcsolták le az utcai világítást. Emlékszem a nyarakra, amelyeket ebben a lakásban töltöttem. Hosszúak voltak, untatóak. De a hétvégén, leginkább szombaton, megélnékült a környezet, az utcák hangosabbá váltak, embercsoportok indultak neki a szürkületnek, cekkel, szatyrokkal felfegyverkezve; elérni, becserkészni, beidomítani a bérházak szegélyezte mesterséges háromszöget, amit maga a piac, az élelmiszerbolt, és a Szondi utcai hentesüzlet fogott közre.

Sokszor vettem részt én is efféle túrákon, cipelve a mama megpakolt kosarát. Abba szeretett pakolni, a kis fonottba meg a nagy fonottba. Így hívta őket. Elsőként a kis fonottal kerültem barátságba, aztán idővel, ahogy növésnek indultam, már a nagy fonottal kellett járnom, ami nem mindig volt könnyű feladat.

Néha, amikor a mama szombatra is munkát vállalt, nagypapával mentünk bevásárolni. Ez nemcsak gyorsabbnak, de mókásabbnak is bizonyult. Nála nem volt annyi fakszni. A piacot gyorsan lezavarta, az élelmiszerboltban sem időztünk többet, mint szükséges, a megspórolt időt a hentesüzletre fordította. Elsőnek a meg-

írt lista alapján ott is sebtében bevásároltunk, aztán, amikor ez megvolt, átballagtunk abba a sorba, ahol a frissensülteket kínálták. Nagypapa itt érezte magát a legjobban. Amikor a napi kínálat kiírásait böngészhette. Akkurátusan, akár egy vállalati főkönyvelő. Zakóját levetette, ingujját feltúrte, kissé oldalazva közelebb lépett a falitáblához, és fennhangon felolvasta nekem a girbe-gurba betűkkel felrótt ételféleségeket.

– Nézzük csak... Azt mondja, hogy... – kezdte sorolni. – Napi készítésű májas, véres hurka, frissen sütvé, bő olajban, fehér kenyérral, kovászos uborkával. Nekem almapaprikával – szúrta közbe, hüvelykujjával a mellkasára bökve. – Sült házi kolbász, mustárral, kenyérral, a kísérő lehet zsírjában csöpögtetett. Ropogós, ízletes, húsos libatepertő, gyöngyhagymával. Sült oldalas, de arra várni kell. Hekk frissen sütvé, mustárral, kenyérral.

Nagypapa mindig „kis vegyest” kért, amibe adagnyi májas és véres hurka került, meg egy kisebb szál sült kolbász, méretes karéjnyi parasztkenyérral. Papírtálcán kínálták. Ha elvitelre kérte az ember, zsírpapírba csomagolták. Mi általában ott, az állópultok egyikén fogyasztottuk el a csemegét. Bicskával formázva az adagokat.

Közben ment a szöveg az aktuális ügyekről. Arról, hogy megint bebasztak nekünk a ruszki, máskor meg arról, mit mondott A Hofi. A fociról is szó esett. A Fradiról. A Dózsáról. És a Vasáról... – arról, miként kapott ki a kupameccsen.

Komótosan étkeztünk. Lassabban éltünk, de szerettük.

Ugyanaz a hentes viszi ma is az üzletet. Dús, fekete loboncát időközben elhagyta, a hajzata meggyérült. Hordóhasán ma is úgy feszül a vérfoltos, belsősegektől maszatos kötény, mint akkoriban. Öblös, telt, karcos gramofon lemezek szólamához hasonlatos hangja is a régi. A beszéde ízes, tagolt, szépen formált. Modora picit behízeltőbb, mint egykor.

Összepakoltam mindent, ami szükséges, délután beköltözik az albérlőm. Egyéves szerződést írtunk alá. Kauciónak hónapnyi bért kértem. A szerződés meghosszabbítható. A laktórt a számlámra fogja utalni. (Rezsielmaradásom nincs!) Kedves, helyes, csendes lány, Miskolcra

költözik fel, nem fogja lelakni a lakást. Itt is hagyok neki mindent. A személyes tárgyakat sem dobozolom be. Hadd mosolyogjon rá a falakról nagypapa és nagymama!

Felöltözöm, cipőt húzok. Átballagok a hentesüzletbe. Még egyszer, utoljára. Eszem egy jót a papa kedvéért. Korán van még, belépve nem érzem az ételszagot. A zsírban sült finomságok émelyítő illatát. Az öreg hentes van ma bent. Megismer, messziről odaint, megszólít, jó reggelt az ifiúrnak, mindig így szólít valamiért. Szerintem minden környéki srácot így hív, aztán két tenyerét a melle elé téve biztatón felém bök: pár perc türelem, sülnék már a sülnivalók. A régi táblához lép, ahhoz a fatáblához, melyről nagypapa oly nagy élvezettel olvasta fel nekem az aznapi kínálatot, és girbegurba betűkkel felrója rá a napi választékokat.

Odasandítok, de nincs kedvem olvasni. Gyengének, fásultnak, törődöttnek érzem magam. Kérlelhetetlenül magányosnak. Tudom róla, hogy az egyik fia neki is kint él. Régóta. S nem szándékozik hazajönni. – Elvett egy angol lányt, született egy kislányuk, most várják a másodikat, kisfiú lesz – súgta meg. – A nagypapa nevét kapja. Igaz, csak másodiknak, mert elsőnek helyi keresztnévet választanak. John-t, James-t, Pault, efféléit.

Közben a hentes vádlón rám mered. Mintha érezné, hogy élete titkait fürkészem. Világaiban, álmaiban, érzéseiben kutakodom. Elterelve figyelmét, megkérem, olvassa fel nekem a választékokat. Meglepődik, nem szokás itt ilyet kérni. Aztán ő kutakodik bennem. Látja tízéves önma-

gam, ahogy itt állok, fel sem érve a pultot, és a nagypám fennhangon darálja nekem a rendelhető étek listáját. Értőn bólogatok, hogy papa, ez is finom, papa az is finom, ahogy gondolod, édes papa, ahogy neked a legjobb. Finom lélek ez a hentes, átérzi vívódásomat, mert belekezd a menü felolvasásába...

Módosult a választék. A korábbi megszokott ízekből a hurka és a kolbász maradt, az oldalas és a tepertő eltűnt. – Nincs rá kereslet – súgja szégyenkezve. – Az emberek egészségesen akarnak élni. Kólán és múkaján – dohogja.

Kolbászt kérek. Mustárral, parasztkenyérrel. A sercli jut nekem. Ropog, pattog fogam alatt az ízes kéreg. A kolbász gyötrőn finom. Bicskával eszem, ami a hagyatékból való. A falatokat mélyre merítem a púpozott aranyló mustárdombban.

Nem sietek, nyugodtan, ritmusosan étkezem. Időközben megtelik a bolt. Lábainkat rogyantjuk a zümmögő lámpák fényében. Hogyan hagyhatom itt mindezt? Hol lesz nekem új otthonom, új emlékeim, hitem, identitásom? Személyiségem.

Nem tudom. Ma még nem. Csak azt, hogy nem tehetek mást, hogy el kell innen menni! Nekem, és a többi százezernek. Mert itt most nem jó. Semmi se olyan, mint régen. Kivéve ez a hentesüzlet.

Eszem, közben unottan kibámulok az ablakon. Este indul a gépem. El innen, messzire. Talán sose jövök vissza. Mégsem szándékozom végleg elköszönni. Nem lehet elköszönni. A múltnak ereje van. Megtartó ereje.

CSEPCSÁNYI ÉVA Erdőben

Ez a szuszogó katedrális ahol a barátok nem vonulnak cellájukba kórusima után egész nap estétől reggelig reggeltől estéig adorálnak itt minden fűszál más fohászt mond, mást a gombák, az ibolyák és a hús katlanokba bújt szarvasok ha fejemet a mohás kövekre hajtom, sose hallott imákat súgnak, és van, aki csak valója legmélyén suttog, suttog, és énekel: a pókhálók és a gombák, a lehullott tollak, a köd, mely hajnal négykor a réteken ül. de van, ki csak az Énekek énekét bújja: a lúgos fényben cickanó színes madarak, az örökkön egybetapadt vörös és fekete bogarak és a pókhálók.

KOMOR ZOLTÁN

Titkos koponyaház

Néhány suhanc kölyök a szomszédból kitalálja, hogy titkos klubházat fog berendezni a koponyámban. Engem ugyan nem kérdeznek meg a dolgról, de semmi ellenvetésem nincs az ötletükkel kapcsolatban. Így hát minden délután, az iskolából hazatérve megszállják a fejemet. Teli szájjal röhögnek, chipses zacskóikat ropogtatják, és olykor bizony füst száll ki a fülelem, gyanítom, hogy otthonról elcsent cigarettákkal kísérleteznek. Persze én is ilyen voltam, nem fogom beköpní őket, az egyszer biztos, csak legalább ne hagynának akkora rendetlenséget maguk után. Kellemetlen tud lenni, amikor épp beszélgetek valakivel, és egyszer csak kipottyant a fülelem egy gyűröttre lapozgatott pornóújság.

De ennyi talán még belefér. Ám csakhamar a szülők megneszelik a dolgot, és egy csontfűrészről lengetve toppannak be hozzám, ragaszkodnak hozzá, hogy a koponyámba nézzenek, elvégre csak joguk van tudni, mit művelnek a csemetéik a hátuk mögött. Most a kölykök is én is büntetésben vagyok. Őket a szobájukba zárták, én pedig nem kapom vissza a fejtetőmet. A buszon ülve néhány szemtelen gyerek azzal szórakozik, hogy rágót és papírgalacsniokat dugdos az agyredőim közé, amikor nem figyelek. Ebből elég, nekem is vannak jogaim, döntöm el, és becsöngetek ahhoz a szülőhöz, akinél a koponyám felső része van. Áll az ajtóban, bagózik, kezében a koponyám felső része, mint egy félbe vágott, szőrös kókuszdió – abba pöcköli a hamut. Végül rám csapja az ajtót, mi mást tehetnék, kikaparok egy már felhasznált buszjegyet az agyredőim közül, és felszállok a helyi járatra. Mögöttem összeség egy szerelmes pár. Jelzek a következő megállónál, és leszálllok, még mielőtt randevút beszélhetnének meg a nyakszirti lebenyembe.

Ilyenek voltunk...

Plakát a múltból, avagy újnjugatos fesztiválhangulat a Margitszigeten, 2013 nyarán. Részlet a Vinoport cikkéből: „A Nyugat Itthon rendezvényein sikerült elválasztani az ocsút a búzától. A vurstlis, virslis haknikat az értékeremtő kulturális tevékenységtől, amely nélkül nincsen valamirevaló országimázs, épkezláb turizmus...”

Változó idők, Újnjugat, QR-jelenkor Bolemant László – Versfelhő – 2015

Draskóczi Ágnes
RÉV
Ott várlak majd,
a parton...

Hegy Botos Attila
PÁSZTORÓRA
Ezért.
Ezért az egyetlen éjszakáért

(folytatás a QR kódban)

DEBRECZENY GYÖRGY

megint el tetszettem késni

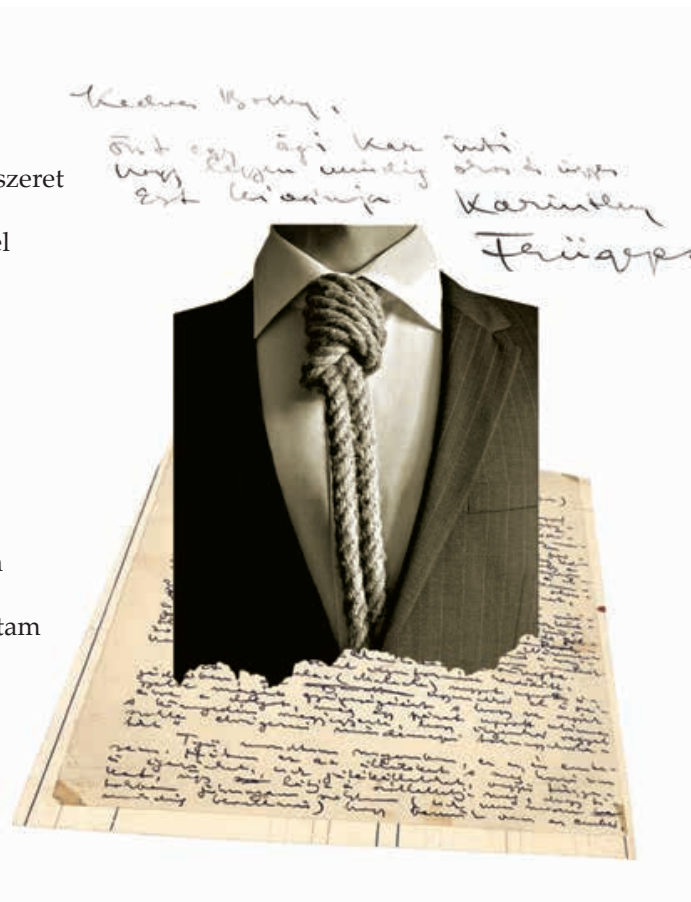
kollázs Karinthy Frigyes műveiből

no lám ez már aztán kedves izé
szegény szegény embertársaim!
a feleségem úgyis nagyon furcsán néz reám
mert nyolckor van a kivégzés
és én megint el tetszem késni
a lélek ordítózását idáig lehet hallani
no most akkor tényleg menjek oda a hóhér bácsihoz?
valóban vegyek részt a drámapályázaton?

megcsinálták viaszból és festékből
a hóhér bácsit és a tátongó nyílt sebeket
de szegény édesanyám tévedett
mert itt mindenkit szeretnek és mindenki szeret
drága hóhér bácsi
holnap mérsékelt helyárák mellett lépek fel
feltétlen jöjjön el
bátran mondom de bölcs mérséklettel
zúg a fejem ettől az átkozott aszpirintól

a kongresszus tagjai felálltak
uzsorásnak gazembernek álltak
nem akartam hogy észrevegye az uzsorás
mennyre örülök az uzsonnának
lesütött szemmel tojást sütöttem
az Oroszlánerkölcs Ligájának közgyűlésén
zongoráztam volna a különbséget
de a zongorát ellopta valaki amíg elfordultam
és nem is tudok zongorázni

nem írom le és nem olvasom el
még egyszer hogy csodagyerek vagyok
tehetség tudomány influenza
és tűzrendészet lakik bennem
reggel hétkor lógok a szeren igazgató úr
lógok a szereteten nagyságos asszony
a kéményseprőnek magyarázom a bizonyítványom
röhög az egész osztály a rendőrségen

Változó idők, Újnyugat, QR-jelenkor
Bolemant László – Versfelhő – 2015

Gágyor Péter
SZÉDÜLET
Nem is tudom
valami révület

„A színház, az jött!”
 Zalán Tibor
a Nyugat Itthon estjén
(Szamos Gourmet Ház)

(folytatás a QR kódban)

SPANGEL PÉTER

Veronika fél élete

Álmában egyszer megtapasztalta-meglátta azt a vakítóan tiszta fényt, amely a végleg más dimenzióba költözők számára a biztos célba érést jelenti. A katartikus, mégis ijesztő helyzetből töretlenül akarása és férje nyugtató érintése hozta vissza.

Fekete Veronika operaénekesnő emberpróbáló, megrázó sorsáról Várkonyi Judit írt tanulságos olvasmányt Veronika fél élete címmel. Letehetetlen portéka...

Veronika nem kis nehézségek árán érte el célját. Kiskorában átélte szülei válását, később ő is hasonló sorsra jutott. Egyik gyermeke súlyos fogyatékossgal született, magzatával pedig 1994 nyarán Veronában, ahol a főpróbán a Norma címszerepe várta volna, elvetélt.

Egyik kedvencét, Lady Machbeth szerepét azért vették tőle vissza, mert az igazgató nem találta elég gonosznak erre a feladatra. Pályája legfájdalmasabb pillanatának mégis azt érezte, amikor – 2008 januárjában – egy Wagner-előadás után eltanácsolták az Operaházból, mert „állítólag” az ő fahjában akkortájt túlkínálat állt fenn... A mellőzöttségnek szívbetegség lett a vége, amelyből hatalmas akaraterővel sikerült kigyógyulnia.

Színházszeretete a drámai koloratúrszopránt visszavezette az Operaházba, ahol a színpad helyett először a művészeti portán szolgált. Napjainkban az Erkelben felel a feliratok pontos megjelenéséért... Nem mellesleg, az And-

rassy úti dalszínházban és az Erkelnek otthont adó II. János Pál pápa téren (a hajdani Köztársaság téren) sokan vele azonosítják Szilágyi Erzsébetet, Turandot hercegnőt, az erdei madár hangját Wagner Siegfriedjében. Mi több, Hollandiában is sokan jó szívvel emlékeznek Fekete Veronikára, mint az Éj Királynőjére.

Szenvedésekkel teli életében a színpad, a színház egyfajta gyógyír. És állandó alkotóelem Veronika fél életében – s nem kétséges, hogy a következő felében sem fog lemondani róla – a humor! A könyv erénye, hogy a drámaiság mellett szinte minden részletében, oldalán ott „bujkál” az ironia, a derű.

Fotó: Mezey Béla

tama
tailor made solutions

www.tamaso.hu

Kis példányszámú könyvek és
újságok gyártásának specialistája

MOST FESZT: egyedi színek Tatabányán

A 25. jubileumi évadát önálló társulattal ünneplő tatabányai Jászai Mari Színház, Népház a régió kulturális palettájának üdítő színfoltjává vált. Az ünnepi programok sorából kiemelkedik egy most induló, hiánypótló fesztivál, amely joggal számít országos figyelemre. 2015. március 26-29. között kerül megrendezésre a MOST FESZT, azaz a MOnodrÁma és STúdiószínhÁzi FESZTivál!

CRESPO RODRIGO, a Tatabányai Jászai Mari Színház, Népház igazgatója kiemeli, hogy 2011 óta gondolkodnak azon, hogyan lehetne valamiféle fesztivált létrehozni Tatabányán, ráadásul olyan programmal előállni, ami nemcsak gyarapítja a mustrák számát, hanem igazán kivételes összegzés. Négy év alatt kikristályosodott, mire lenne szükség. A MOnodrÁma és STúdiószínhÁzi FESZTivál egyedi szín lesz a hazai palettán. Elvégre a fesztiválok sorából eddig hiányzott a kizárólag ezen műfajokra koncentráló seregszemle.

Összesen nyolc produkciót láthat a nagydemű. Négy monodrámát és négy stúdiószínházi produkciót. A Jászai Mari Színház, Népház a különleges témájú, formavilágú, adott esetben az egyéni teljesítményre fókuszáló, intim térben létrehozott alkotások bemutatását célozva, vidéki teátrumoknak, határon túli színházaknak és független társulatoknak ad helyet a mustrán.

– Egy monodrámánál nincs menekvés, hiteles, átütő személyiség nélkül nem is érdemes

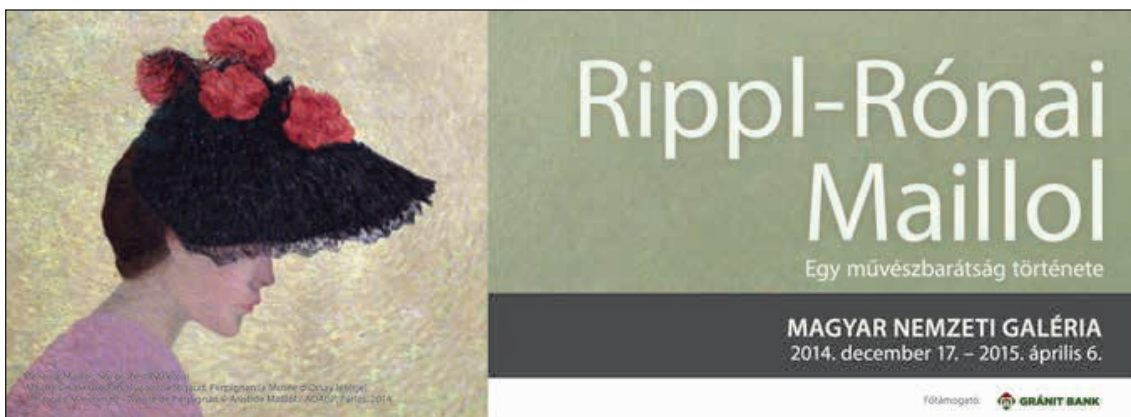
ilyen vállalkozásba fogni – mondja az igazgató –, mivel ez a műfaj szinte kiköveteli a művésztől az alapos önvizsgálatot.

A MOST FESZT renoméját emeli, hogy a négytagú zsűri egy kritikusból, a Magyar Teátrumi Társaság, a Magyar Színházi Társaság és a Magyar Művészeti Akadémia delegáltjaiból áll majd.

Sz.Z.A.

A MOST FESZT programja:

- 2015. március 26: Hacks: G – Györgyi Anna előadásában (**Független produkció**), Marius von Mayenburg: Mártírok (a MórícZ Zsigmond Színház előadása)
- 2015. március 27: Eric Bogosian, José Saramago: Sex, drugs, gods & rock 'n' roll (Aradi Kamaraszínház), Enquist: A tribádok éjszakája (Jászai Mari Színház, Népház).
- 2015. március 28: Gerlóczy: A semegepultos naplója – Ötvös András előadásában (**Orlai Produkciós Iroda, FÜGE**), **A hetedik lépcsőfok** (A nagyváradai Szigligeti Színház előadása)
- 2015. március 29: Gareth Armstrong: Shylock – Hunyadkürti György előadásában (**kaposvári Csiky Gergely Színház**), Witkowski: Kéjpart (Újvidéki Színház)

VÁLTSON DIGITÁLISRA!

Olvassa a Nyugat Plusz magazin digitális változatát!

your digital media
Dimag
dimag.hu

interaktív
tartalmak

folyamatosan
bővülő kínálat

IPad, PC, OSX
Android, Win8

FIVE INTERNATIONAL KFT. // UGYFELSZOLGALAT@DIMAG.HU

8 THE FOOTSTEPS OF A THIR
nptation w alone could provok
r the rest... banishment would
one would... or, darin
fe have... They ha
d bur... valleys,
re the... was no p
the v...
All the...
t, his own... their drama w
n no rôle had been assigned. In
at the son of a his... English f
life to the cause... whose ve
lical for the ruined... of her
pulse it might be; he not an ab
uld carry him from the accustom
e outward to the quest of desolati

visit...
rooms below...
appeared forcibly to their relish
They did not know the
rekte...

NYUGAT PLUSZ-ÉKSZERKOLLEKCIÓ

NOA ÉKSZER
2014
KÉT CICA
VINTAGE

www.noaekszer.hu

1074 Budapest, Hársfa utca 18.

to be...
part in their dr
ad been assign
of a historic E
cause of one
ruined glorie
ght be; but
sins from the

andék,
nat emiatt.
r testére szánnél
keze alatt.
atok én
vetegeknek?
s helyén,
eseregn
ezekr

„Itt lelkeket mérnek, adnak és vesznek, megállapítják tulajdonságait, részekre osztják, betegnek minősítik a különlegest és egészségesnek az általánost.”

Karinthy Frigyes

MISKE EMŐ AJÁNDÉKA A NYUGAT PLUSZ OLVASÓINAK!

A MŰ CÍME: PROLI ÉS A PILLANGÓ

*„Ki kell látnunk megszokott köreinkből, szféráinkból. Azt kell látnunk, amit elzár tőlünk földi létünk, mert ez a jelenben megtapasztalhatatlan valóság is itt van, körülvesz, dédelget, rezget, hullámoztat. Inspirál.
(...) A sejtésekhez ad fogószót Miske Emő.”*

(Részlet Novák Valentin Ha becsukom a szemem - „Miske Emő Mitoszidók kiállítása elé” című írásából – Nyugat Plusz 2014 / 4.)